كتاب زبدة البيان بالتركي ملا

زبدة البيان بالتركية في المنطق

قد وقف هذه النسخة الجليلة سلطاننا الأعظم والخاقان المعظم مالك البرين
والبحرين خادم الحرمين الشريفين السلطان ابن السلطان السلطان الغازي
محمود خان وقفاً صحيحاً شرعياً حرره الفقير أحمد شيخ زاده
المفتش بأوقاف الحرمين الشريفين غفر لهما

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي كرم نوع الانسان بالمنطق
الفصيح والبيان • وشرفه بادراك الحقايق
من الكليات والجزئيات والاعراض والاعيان •
وانشا العناصر بلا مادة على العجز والامكان •
واخرج منها المواليد التي هي الجماد والنبات
والحيوان • والصلوة على سيد الخلق محمد
المبعوث اليهم بالدليل والبرهان • واله وصحبه
العارفين الواصلين الى درجات اعلى الجنان •

وبعد فيقول العبد الضعيف محمد بن
عبد الحميد اللاذقي النحيف • لما رايت ان القواعد
المنطقية غير مشروحة بالالفاظ التركية
خصوصا على اسلوب الرسالة الشمسية اردت
شرحها بتلك الالفاظ مع زوايد شريفة •
وفوايد غريبة • تيسيرا في تعاليم عباد
حضرت سلطان السلاطين •
خلاصة سلالة اولاد الخواقين • حامي بلاد
طوايف المؤمنين • ماحي سمات الجور والظلم
بين المسلمين • محيي سنة رسول الله سيد
المرسلين • مميت اعداء الله من الكافرة

والمشركين • آمر المعروف بالعدل والاحسان
ناهي المنكر بين الانام من اهل الايمان •
السلطان ابن السلطان سلطان
بايزيد بن محمد خان لا زال نظام
الملك معمورة بآثار علمه في كل الزمان
واقطار الممالك منورة بانوار عدله في جميع
المكان • فشرحتها بها مستعينا بالفياض
الرحمن عن موانع كدورات حوادث
الحدثان • وسميتها بزبدة البيان بعون الله
الملك المستعان • ايها الطالب بل كل
وآكاه اول اوغل كه بو رساله شريفه مشتمل قلدم

بر مقدمه يه و نتيجه اصطلاحات منطقيه
بلدوردن الفاظه و بر خاتمه يه اما مقدمه
اوچ نوع در نوع اول بيان ماهيت منطقيه
در تا شارعه تصور برسمه حاصل اولا نوع
ثاني بيان حاجت الى المنطقيه در تا شارعه
تصديق بالفايده حاصل اولا نوع ثالث بيان
موضوع منطقيه در تا كه تصديق بالموضوعية
حاصل اولا اما اصطلاحات منطقيه بيان
ادن الفاظ ايساغوجي و قول شارح و حجة
و بونلرك امثال نسنه لري بلدوردر و اما
خاتمه علم كلامدن فوايد شريفه بيان ادر

اگر سؤال ادب درسك كه مقدّمه‌نك معنئ
لغويسي و اصطلاحيسي نه‌دُر بز ايدرز كه
مقدّمه لغتده مقدّمة الجيشه يعني عسكرك
اوكنه كوچن بولوكه ديرلر امّا اصطلاحده
ايكي معنيسي واردر بري مقدّمه شول قضيّه
ديرلركه جزء قياس يا خود جزء حجّة قلنه بري
دخي مقدّمه شول شيئه ديرلركه صحّة دليل
اكا موقوف اوله مقدّمات دليل و شرايط دليل
كبي و بري دخي مقدّمه اولنسنه ديركه
ما شروع في العلم اكا موقوف اوله تصوّر بوجه
كبي امّا بو محلده مقدّمه كلامدن اوچ بولك

طايفه‌يه ديرلركه قبل الشروع في الفن بعضي
شارعه بصيرت ايچون و بعضي دخي زياده
بصيرت ايچون و بعضي دخي بصيرت تامّه
ايچون ذكر اولنور مثلا بر كمسنه منطقه
شروع قصد ايلسه دخي مقدّمه‌نك جزء اولاندن
تصوّر ماهيّته رسمه تحصيل اتسه و اول كمسنيه
طلبنده بصيرت حاصل اولور و دخي اگر اول
كمسنه مقدّمه‌نك جزء ثانيسندن تصديق
بالفايده تحصيل اتسه يعني منطقوك فايده‌سي
نه‌دُر و خلق اكا نه نسنه‌ده محتاج اولر آني
تصديق اتسه اول كمسنيه طلبنده زياده

بصیرت حاصل اولور ودخی اول کمسنه
مقدمه‌نك جزء ثانیسندن تصدیق بالموضوعیة
یعنی منطقك موضوعی نسنه ایدوکنه
تصدیق تحصیل ایتسه اول کمسنه‌یه
طلبنده بصیرت تامه حاصل اولور اگر درسك
که تصور بوجهٍ ما اصل شروعه نیجه موقوف
علیه اولور بو ایدرز که شارع فی العلم شروع
ایتدوکی علمی اولا وجوه‌دن بر وجهیله
تصور ایتمك واجبدر زیرا اگر تصور بوجهٍ ما
ایتمسه طالب مجهول مطلقدن یکه توجهی
بدیهی البطلاندر اگر سؤال ادب درسك که

مجهول مطلق اولمق لازم کلور دیو نفسك

تصوری رسمیله تحصیل ایدن کمسنه‌یه بصیرت
نیجه حاصل اولور ودخی تصدیق بالفایده تحصیل
ایدنه زیاده بصیرت و تصدیق بالموضوعیة
ایدنه بصیرت تامه نه طریقله حاصل اولورین
جواب ویروب ایدرز که قبل الشروع فی العلم
تصوری رسمیله تحصیل ایدن کمسنه اول علمك
جمیع مسائلنه اجمالا واقف اولور حتی
هر مسئله که اول علمدن اکا وارد اولور اول علمدن
ایدوکنی بلمکه قدرت تامه حاصل اولور مثلا
هر کمسنه که منطق بر آلتدر که ذهنی فکرده
خطادن صقلر دیو تصور ایلسه اول کمسنه‌یه

هر مسئله كه منطقدن در بو عصمتده دخلی
وار در دیو بر علم كلی حاصل اولور بونك سببیله
مسائل منطقدن هر مسئله كه ایشتسه اول
مسئله منطقدن ایدوكنی بلكه قدرت تامه
حاصل اولور ودخی بر كمسنه كه تصورن
برسمه دن صكره تصدیق بالغاینی دخی تحصیل
ایتسه اول كمسنیه طلبنده زیاده بصیرت
حاصل اولور زیرا اول كمسنه اول علمی تحصیل
ایتدكی زمانده شغلندن حاصل اولان فاینه
یله تصدیق ایتدكی فاینه اراسنده مناسبت
مشاهده ایدر دخی روز بروز اول علمه رغبتی

وبصیرتی زیاده اولور ودخی بر كمسنه
بونلردن صكره تصدیق بالموضوعیه
تحصیل ایتسه اول كمسنیه طلبنده دخی
زیاده بصیرت یعنی بصیرت تامه حاصل
اولور زیرا اول علمی بو تصدیقله سایر علوم
دن كمال تمییز له تمییز ایدر شوكه بناكه
تمایز علوم اولمز الا بحسب تمایز الموضوعات
اولور مثلا بر كمسنه علم نحوك موضوعی
كلمه در انده كلمه دن من حیث الاعراب
والبنا بحث اولنور دیو تصدیق ایتسه وعلم
تصریفك دخی موضوعی كلمه در لیكن انده

من حيث الإعلال والإدغام بحث اولنور
ديو تصديق ايتسه وعلم فقهك موضوعي
احوال مكلفين در انده اول احوالدن من حيث
الصحة والفساد بحث اولنور ديو تصديق
ايتسه وعلم اصول فقهك موضوعي ادلهٔ
سمعيه در كه انده احكام شرعيه نك كيفيت
استخراجي جهتندن بحث اولنور ديو تصديق
ايتسه اولمسنه قتنده بو علوملك هر برسي
كمال تميز ايله ممتاز اولور بونلرك قنغيسنه
شروع قصد ايتسه طلبنده اكا بصيرت تامه
حاصل اولور اكر سؤال ادرسك كم ادلهٔ سمعيه

كه احكام شرعيه آندن مستنبط اولور
نجه دليل در بز ايدرز كه قرآن در وحديث
رسول در • اجماع امة در • قياس فقهادر
احكام شرعيه نك بعضي نك دليللري قرآندر
وبعضنك حديث در وبعضنك اجماع امة
رسول در وبعضنك قياس فقهادر ودخي
بلمك كركدركه وقتي كه تصور منطق برسمه
وتصديق بالغايه رسم منطقدن حاصل
اولور اولديسه اكسي ايله بر بحثده كتوردك
وبو بر بحث دخي تقسيم علمه موقوف
اولديسه تقسيم علمي تقديم ايتدك نته كم

صاحب شمسيه دخي بويله ادبدر قوم
اولكي علمي شويله تعريف ايتدلر **العلم هو**
حصول صورة الشي في العقل يعني
علم عقلده يعني مرآت نفس ناطقۀ انسانيه‌ده
حاصل اولان صورتدر اكر **سؤال** ادب
درسك كم چونكه بو موضعده حصول
صورتدن مراد صورت حاصله ايمش اول امردن
نيچون العلم هو الصورة الحاصلة من الشي
ديو تفسير ايتمدلر بز **جواب** ويرب ايدرز
كم آنوكچون كم تا علمك عالمه وهم معلومه
تعلقنه دلالتي ظاهر يله دلالتي بولنه زيرا

اكر اول امردن حصول صورة ايله تفسير
ايتمسه لر بلكه صورت حاصله ايله تفسير ايتسه لر
علمك بو ايكي تعلقنه دلالتي ظاهر يله دلالت
بولنمز ديرسه كم معلوم دربيانه احتياج
يوقدر پس بو صورت حاصله كه اكه مطلق
تصور دخي ديرلر ايكي قسمه اوزرينه منقسم
اولور • بري تصور ساذجدر • بري
دخي تصديقدر • تصور ساذج اول تصو
ردركه آنوكله حكم بولنميه يالكوز انسان
تصوري كبي هيچ برنسنه ايله آنوك اوزرينه
حكم سوز حكم بولنلوك قتنده بودر •

الحكم اسناد امر الى آخر ايجابا او
سلبا يعني حكم ديو بر امري بر امره اسناد
ايتمكدر يا ايجابله يه سلبله الايجاب ايقاع
النسبة والسلب انتزاع النسبة
يعني ايجاب نسبة واقعدر دمكدر سلب
نسبة واقع دكلدر دمكدر اما تصديقده
ايكي مذهب واردر بري مذهب حكمادر بري
مذهب امامدر مذهب حكماجه
تصديق بسيطدر يعني همان نفس حكمدر
تصورات ثلثه كه تصور محكوم عليهدر و
تصور محكوم بهدر و تصور نسبت حكميهدر

ماهية تصديقدن خارجدر لكن شرطدر
مثلا زيد قائمده زيدك تصوري
تصور محكوم عليهدر و قائمك تصوري
تصور محكوم بهدر و قيامك زيده وقعده
ثبوتنك ويا خود لا ثبوتنك تصوري تصور
نسبة حكميهدر و بو ثبوتك يا خود لا ثبوتك
نفس امرده وقوعي واقعدر يا خود واقع
دكلدر ديو ادراكي حكما قتنده تصديقدر اما
امام مذهبنده تصديق اجزاى اربعهدن مركبدر
بري تصور محكوم عليهدر زيد تصوري
كبي بري دخي تصور محكوم بهدر قائم تصوري

کبری دخی تصور نسبت حکمیه در قیامک
زیده ثبوتنک یاخود لا ثبوتنک تصوریدر
کبری دخی تصور وقوع نسبت حکمیه
در قیامک زیده ثبوتنک یاخود لا ثبوتنک
وقوعنک یاخود لا ثبوتنک وقوعنک تصوریدر
درکه نسبت واقعدر یاخود واقع دکلدر بو
تصوردر پس امام قتنده تصدیق بو درت
نسنه نک تصورلرندن عبارتدر اما حکم
حکم دخی تصورات ثلثه کبی انفعال یعنی ادراک
اولسه تصدیق تصورات اربعه دن مرکب
اولمش اولوردی واکر حکم فعل اولسه نتکیم بوکه

متأخرین قائل اولمشلردر تصدیق تصورات
ثلثه دن وحکمدن مرکب اولمش اولور پس
بهر حال امام قتنده تصدیق اجزای اربعه
دن مرکب اولمش اولور واکر درسک که
مذهبین اوزرینه تصدیق زید قائم مثل
لوده نه نسنه یدوکی معلوم اولدی بر قضیه
نه در بز درزکه قضیه بو تصوراتک متصوراتی
در مثلا ذات زید وذات قائم وذات ثبوت
قیام یاخود لا ثبوت قیام وذات وقوع
ثبوت یاخود لا ثبوت بونلر قضیه معقوله
درلر وتصورلری اما مذهبنده تصدیق

دُر وَ اَمّا حکیم قتنده تصدیق تصوّر لخبر دُر
یعنی وقوع ثبوتک یا خود لا ثبوتک وارقع
دُر دیو ادراکی دُر لا غیر اگر دیرسک که بو دُرت
متصوّر نسنه لر قضیّهٔ معقوله اولجق
یا قضیّهٔ ملفوظه نه نسنه دُر نه دُر ذکرکم
قضیّهٔ ملفوظه بو نلرک لفظلری دُر مثلا
لفظ زید قائم قضیّهٔ ملفوظه دُر تفاصیل
مباحث قضیّه اشغه ده کلسه کرک ان شاء الله
تعالی **وَ دخی بلمک** کرکدر کم قچن آینهٔ
نفس ناطقهٔ انسانیّه ده بر صورت مرتسم
اولسه اندن اوچ نسنه بولنر بر نفس صورت

حاصله بر حصول صورت حاصله بر دخی
نفسک اول صورت حاصله یله اتّصافی شیء کبی
لفظ علم که مطلق تصوّر لره مرادف در اشتراک ایله
بو اوچ نسنه یه اطلاق اولنور پس قچن علم
اطلاق اولنسه دخی اندن صورت حاصله
مراد اولنسه علم مقوله کیفدن اولور
وقچن علم اطلاق اولنسه دخی اندن حصول
صورت مراد اولنسه علم مقوله اضافتدن
اولور واما قچن علم اطلاق اولنسه دخی
اندن نفس ناطقه نک اول صورتله اتّصافی
مراد اولنسه علم مقوله انفعالدن اولور اما اکثریا

علم اطلاق اولنور اندن صورت حاصله
دلنور ودخی علم اطلاق اولنور اندن بر معنی
مراد اولنمق کرکه اول معنی مقوله‌ء فعلدن
اوله غایت بعیددر مذهب حق دکلدر
نتکم سید شریف حاشیه سنده بیان ایلدی
ودخی لازم اولدیکه بو مناسبتله مقوله‌ء
کیف ومقوله‌ء فعل وانفعال وسایر مقوله
لر وتقسیم موجود علی طریق الاختصار
بیان اولنه تا مبتدیلره فواید جلیله حاصل اوله

موجود منقسم بدو قسم است نزد عقل

در
یعنی خارجده موجود اولان نسنه عند العقل ایکی قسمدر

یا واجب الوجود ویا ممکن الوجود

بری واجب الوجوددر وبری دخی ممکن الوجوددر

ممکن دو قسم گشت یقین جوهر وعرض

ممکن دخی ایکی قسمدر بری جوهردر وبریسی عرضدر

الجوهر ما یقوم بذاته یعنی جوهر اول
موجوددرکه بذاته قایم اوله یعنی وجودنده غیره
محتاج اولمیه زیدک وعمروک کبی **العرض ما لا
یقوم بذاته** یعنی عرض اول موجوددرکه
بذاته قایم اولمیه بلکه وجودنده غیره محتاج
اوله الوان اشکال کبی علم کبی جهل کبی •

جوهر پنج قسم شد ای ناظم عقود

يعني جوهر دخي بش قسمدر اي عقود نظم ادیجی
جسم و دو اصلو كه هيولى و صوره تند
پس عقل نفس اين همه را ياد كيره ود
يعني بري جسمدر الجسم ما له طول و
عرض و عمق يعني جسم اول جوهردركه
آنك طولي يعني اوزونلغی و عرض يعني انی
و عمقي يعني درينلكي اوله بونك نهايتي
سطحدر السطح ما له طول و عرض
فقط يعني سطح اول نسنه دركه آنك طولي
و عرضي اوله اما هيچ عمقي اولميه بو سطحك
نهايتي خطدر الخط ما له طول فقط

يعني خط شول نسنه دركه آنك آنجق
طولي اوله هيچ عرض وعمق اولميه بو خطك نهايتي
نقطه در النقطة شيء ذو وضع غير
منقسم يعني نقطه شول نسنه دركه آنك
وضع مخصوصي اوله ليكن قابل انقسام
اولميه • وجوهرك بر نوعي دخي هيولى در
الهيولى ما يكون الجسم به بالقوة
يعني هيولى اول موجوددركه جسمك وجودي
آنونكله بالقوة اولا و بر نوعي دخي صورة در
الصورة ما يكون الجسم به بالفعل
يعني صورة اول موجوددركه جسمك وجودي

آنوكله بالفعل اوله وبري دخي عقلدر
العقل قوة للنفس بها تستعد
للعلوم والادراكات يعني عقل
نفس انسانينك بر قوتيدركه اول قوة
سببيله در علوم ادراكاته لايق اولمسيه وبر
دخي نفسدر النفس جوهر مجرد متعلق
بالبدن تعلق التدبير والتصرف
يعني نفس بر جوهر مجرددركه بدنه متعلق
اولور تدبير وتصرف ايچون بالكليه جسم
حكمنده هيولي يله صورتدن مركبدر
پس بو ايكيسي آنلرك قتنده جسمك اصللريدرلر

اما اهل سنت جماعة قتنده جسم اجزاء
لايتجزيدن مركبدر يعني انقسامه قابل اولميان
جزلردن مركبدر نه قسم گشت جنس عرض
يعني عرض طقوز قسمدر مقوله دمك دخي قسم دمكدر
بو كلام دقيقي در بحث حال جوهر عقلي نمود
چون كم كيف اين متي و مضاف و وضع
جوهر عقلي بكه حال بخشنده كوسترديبي ●
با يفعل است ينفعل وملك بجه بود
يعني بر قسمي مقوله كمدر الكم عرض يقبل
القسمة لذاته سواء كان متصلا او
منفصلا يعني كم بر عرضدركه لذاته قسمي

قبول ایلر کرکسنه کم متصل اولسون
اعداد کبی وکرکسنه کم منفصل اولسون
مقدار کبی وبری دخی مقوله کیفدر
الکیف عرض لا یقبل القسمة لذاته
ولا یتوقف تصوره علی تصور الغیر
یعنی کیفیت بر عرضدرکه لذاتها قسمتی
قبول ایلمز دخی تصوری غیرک تصورینه
موقوف دکلدر وبری دخی مقوله ایندر
الاین حصول الشیء فی المکان
یعنی این شیئک مکانده حصولیدر وبری
دخی متیدر المتی حصول الشیء

فی الزمان یعنی متی شیئک زمانده
حصولیدر وبری دخی اضافتدر الاضافة
هی النسبة العارضة للشیء بالقیاس
الی نسبة اخری یعنی اضافه بر هیئتدرکه
آنک ماهیتی تعقل اولنمز الا بر هیئت
اخری نک تعقلنه قیاس اولور اول هیئت
اخری نک دخی ماهیتی تعقل اولنمز الا
اول هیئت اولینک تعقلنه قیاس اولور
وبری دخی وضعدر الوضع هیئة
تعرض للجسم بسبب نسبتین یعنی وضع
بر هیئتدرکه جسمه ایکی نسبت سببیله عارض

اولور بر اجزاسنك بعضنك بعضنه قوبله
بعدله ودخی نه كه بونلره بكزر امورلر وارسه
انلرك نسبتی سببیله عارض اولور بر دخی
اجزاسنك امور خارجیه‌یه نسبتی سببیله عارض
اولور وبری دخی مقوله فعلدر **الفعل**
كون الشیء مؤثرا فی غیره یعنی فعل
بر نسنه‌نك غیرده تأثیریدر قطع كبی وبری
دخی مقوله انفعالدر **الانفعال كون**
الشیء متأثرا عن غیره یعنی انفعال
بر نسنه‌نك غیردن اثر قبول ایتمكلكیدر
انقطاع كبی وبری دخی مقوله ملكدر

الملك هو الهیئة الحاصلة للشیء بسبب
ما یحیط به وینتقل بانتقاله یعنی
ملك بر هیئتدر كه شیئه حاصلدر بر نسنه
سببیله كه شیئی محیطدر وبر نسنه دخی سببیله
كه شیئك انتقالیله منتقل در پس بو طقوز
مقوله بر برینه قسیم درلر ومطلق عرضدن
قسم درلر بونلر معلوم اولدقدن صكره
علم ومطلق تصوردر كه تصور ساذجه وتصدیقه
منقسم درلر یا بدیهی در یا خود نظری در
البدیهی هو الذی لا یحتاج فی
حصوله الی نظر وكسب یعنی

بديهي شول علمدر كه آنك حصولنده نظره
وكسبه احتياج اولميه تصور بديهيه مثال
تصور حرارت وبرودت كبي وتصديق
بديهيه مثال الكل اعظم من الجزء كبي
اوشبو بركمسنه حرارتني وبرودتني
تصور ايتمك استسه هيچ نظره وكسبه محتاج
اولمز بلور ودخي بركمسنه معنيء كلي ومعني
ومعنيء جزئي بلسه البته كل جزدن بيوكدر
ديو تصديق ايلر نظره كسبه محتاج اولمز

والنظري يحتاج في حصوله
الى نظر وكسب يعني نظري اولان علمدر

كه آنك حصولنده نظره وكسبه احتياج اوله
تصور نظريه مثال انسان تصوري كبي زيرا بر
كمسنه انسانك ماهيتني تصور ايتمك استسه
نظرسوز وفكرسوز اول تصور حاصل اولمز
بل حيوان ناطقي تصور ايتمكله اولور تصديق
نظريه مثال عالمك حدوثنه تصديق كبي
زيرا بركمسنه عالم حادثدر ديو تصديق ايتمك
فكرسوز ونظرسوز محالدر اما يقين لانه متغير
قضيه سي كه صغري در بلنسه ودخي كل متغير
حادث قضيه سي كه كبري در اول دخي
بلنسه البته بالضروري العالم حادث قضيه سي

کرینجه دراکه تصدیق حاصل اولور پس بلکه
کرکدرکه جمیع تصورات وجمیع تصدیقات
بدیهی اولمق اولمز زیرا بعض تصورات تصور
انسان کبی وبعض تصدیقات عالم حادث
اولدیغنه تصدیق کبی بزه معلوم دکل در اگر
جمیع تصورات وتصدیقات بدیهی اولسه
بعضنده بز نظره وکسبه محتاج اولمیه‌دق
اولمق باطل پس ثابت اولدی که جمیع
تصورات وتصدیقات بدیهی اولمق
محالمش ودخی جمیع تصورات وجمیع تصدیقات
نظری دخی دکل والا بز نظری کسب ایلیکده

دور یاخود تسلسل لازم کلور دیدی زیرا
بو تقدیرجه بز نظری کسب ایلمق نظری
آخره موقوف اولوردی اول نظری آخر
دخی نظری آخره موقوف اولوردی اگر سلسله
اکتساب الی غیر النهایه کیدجک اولورسه تسلسل دور
واگر کروا اولکی نظریه موقوف اولجق اولورسه
دور در التسلسل هو ترتب امور غیر
متناهیة بالعلیة والمعلولیة
یعنی تسلسل دیو غیر متناهی امورک علیت
معلولیة ایله ترتبنه درلر والدور هو
توقف الشیء علی ما یتوقف علیه

يعني دور بر شيء بر نسنه يه موقوف اولمقدر
كه اول نسنه كه اول شيئه موقوف اوله بو
دور دخي و تسلسل دخي باطلدر زيرا اما
بطلان تسلسل نجه زيرا نفس انسانيه حادث
در يعني يوغيكن وار اولمشدر پس بر نسنه كه
حادث اوله البته بالضروري بر مطلوبك
تحصيلنده جميع تصورات و تصديقات نظري
اولدوغي تقديرجه امور غير متناهيه
استحضار ادمز اما بطلان دور نجه زيرا
بر مطلوب كنه كندويه موقوف والحق با مرتبه
واحده يله نتكم ا موقوف اولسه بيه بي دخي

موقوف اولسه الفه يا خود مراتبله نتكم
ا موقوف اولسه بيه بي دخي موقوف
اولسه جيمه جيم دخي موقوف اولسه
الفه لازم كلور كه شيء حاصل اولمزدن اول
حاصل اولا بو دخي ظاهر البطلاندر پس ثابت
اولديكه جميع تصورات و تصديقات بديهي دكل اولمش
بو ايكي قسمك شونلردن لازم كلديكه بعض
تصورات و بعض تصديقات بديهي ايمش
و بعضي نظري ايمش بونلرك نظري يي
بديهيسندن طريق فكرله كسب اولور
الفكر ترتيب امور معلومة للتادي

أي مجهول تصوري او تصديقي

يعني فكر معلوم امرلري ترتيب ايلمكه يعني
بعضن مقدم وبعضن موخر قلمغه درلر تا
بر مجهول تصوري يا خود بر مجهول تصديقي
بيتشله مثلا انسان بر مجهول تصوري در
بوني بلمك اولمز الا فكرله يعني حيواني
آرايب بولب مقدم طوتب وناطقي موخر
طوتمغله اولور ودخي عالمك حادث لكي
دخي بر مجهول تصديقي در بوني بلمك اولمز
الا فكرله يعني لانه متغير قضيه سني بولب
مقدم طوتب وكل متغير حادث قضيه سن

دخي موخر طوتمغله اولور ودخي قوم
مجهول تصوريه ايرشدرن مرتب تصورد لر
حيوان ناطق تصورلري كبي قول شارح درلر
ومجهول تصديقيه موصل اولان اكي مقدميه
حجة درلر وقياس در بونك اولكي مقدمسنه
صغري درلر وايكنجي مقدمه سنه كبري درلر
نتكم اشغه ده بودد كلر ومرّ على التفصيل
مباحثي كلسه گرك انشاالله تعالي ودخي
بلمك واجبدر كم هر فكر صواب اولمز زيرا كاه اولور كه
بعض فكر بعضنه مناقض اولور مثلا بر عاقل مفكر
كاه فكر ايلر انك فكري تصديق بقدم العالمه

يتشود وكاه فكر ايلر فكري تصديق بحدوث
العالمه ارشور قدم عالم دخي وهم حدوثني
دخي ايكيسي بله صواب ولجني يوق زيرا نقيضين
درلر اجتماع نقيضين خود بديهي البطلان در
ايله اولسه معلوم اولدي كه هر فكر نتيجه ولوردسه
صواب اولمز مش پس احتياج ثابت اولدي بر قانونه
كه انوكله فكرك خطاسن صوابندن تميز ايدرا اول
قانون دكلدر الا فن منطق در بونك تعريف ايتدلر
تعريف رسمي بلكه المنطق آلة قانونية تعصم
مراعاتها الذهن عن الخطاء في الفكر
يعني منطق بر آلت قانونيه دركه آنك قوانين

يعني قواعدن ومسائلني رعايت ايتمك لك
ذهني خطادن صقلر فكرده معلوم اولدي كه
منطقك نفسي ذهني خطادن صقلمز مش والا
كركدي كه منطقي اولان كمسنه هيچ خطا عارض
اولميا يدي مع هذا منطقي اولان كمسنه
فكرلرنه خطا عارض اولور قوانين منطقي
رعايت ايتمدوكندن اوتوري اوشو بيان
حاجت الى المنطق له يعني خلق منطقه نه نسنده
محتاج درلر اني بيان ايتمكله تصديق بالغايه
يعني منطقك فايده سي نه نسنه يدوكنه
تصديق حاصل اولور مثلا مبتدي بو بيانك

حاجتله تصديق ايلركه علم منطقك فايده سي
ذهني خطادن فكرده صقلمقدر بو تصديقدن
اكا بصيرت حاصل اولور ودخي بيان ماهية
منطق ايتمكله دخي مبتديه تصور ماهية
منطق برسمه حاصل اولر بو تصورله دخي زياده
بصيرت حاصل اولور ودخي بيان موضوع
فن منطقه دخي شروع اولنسون بل كل كم
هر علمك موضوعي ولنسنه دركه او علمده انك
اعراض ذاتيه سندن بحث اولنه يعني اولنسنه
دركه انك ذاتنه عارض اولان احوالدن بحث
اولنه مثلا علم نحوك موضوع كلمه در بو كلمه نك

ذاتنه عارض اولان حاللركه معرب اولمق
مبني اولمق منصرف اولمق لاينصرف اولمق
كبي نحوده انلردن بحث اولنور ودخي بو كلمه
علم تصريف چون دخي موضوعدر زيرا بونك
ذاتنه عارض اولن حاللركه اعلال ادغام در
وغيركه بونلره بكزر وارسه صرفده انلردن بحث
اولنر ودخي علم منطقك موضوعي معلومات
تصوريه ومعلومات تصديقيه در من حيث
الايصال يعني معلومات تصوريه كه انلردن مراد
كليات خمس در مجهولات تصوريه موصل
اولدقلري جهتدن موضوع منطقدر ومعلومات

تصدیقیه کم اندن مراد قضایادر مجهولات
تصدیقیه یه موصل اولدقلری جهتدن موضوع
منطق درلر مثلا کلیات خمسك بعضینی بعضیله
نجه ترتیب ایتمك گرك کم مجهول تصوریه
ایشدوره لر و قضیه لری دخی نجه ترتیب ایتمك
گرك کم مجهول تصدیقی نتیجه ویره لر بو جهتلردن
بحث اولنور اما قدما قتنده موضوع منطق
معقولات ثانیه دن ایدی کلا کم معقولات اولی دیلور
بری معقولات اولی در بری معقولات ثانیه در
معقولات اولی شول تعقل اولنان امورلردرلر
کم خارجده انلرك ما صدقلری بولنه دخی بونلر

اول ما صدقلره حمل هو هو یله حمل اولنه لر
انسان کبی حیوان کبی سایر کلیات کبی مثلا
زید و عمرو و بکر انسانه و حیوانه ما صدق
و افراددرلر زیرا بو افراددن سؤال اولنسه
انسان و حیوان جوابنده مقول اولورلر اما
معقولات ثانیه شول امورلردرلر کم انلر و کیجون
خارجده حمل اولنجق ما صدقلری و فردلری بولنمز
کلیة و جزئیة و جنسیة و عرضیة کبی و تقدیر
عالمده معانی مصدریه و ادسه بکلك قاضیلق
استادلق شاکردلق کبی و شونلر بونلر و کیجون
واقعده هیچ بر فرد بولنمز کم انکه حمل اولنه تا قدما

قتنده موضوع منطق كليات خمسونك مبدألري
كه جنسيه ونوعيه وفصليه وذاتيه وعرضيه
دردرلر اونلر دركه درسك كه بو معاني مصدريه
لره نيچون معقولات ثانيه ديدلر بزايدر ذكر بونلر
اولا وبالذات يعني بلا واسطه ادراك اولنمزلر
بلكه ثانيا وبالعرض يعني قايم اولدقلري
نسنه لر واسطه سيله ادراك اولنورلر آنونيچون
بونلره معقولات ثانيه ديدلر مثلا الاجنس
ادراك اولنور جنسيه آنوكله قايم اولدغي
جهتدن آنك واسطه سيله صكره ادراك
اولنور فصليه نوعيه وساير معاني مصدريه

دخي بونجلين دردرلر پس نه قدر معاني
مصدريه وارسه خارج وجودلرينه ظرف
دوشمشدر بلكه نفس لرينه ظرف دوشمشدر ايله
اولسه بونلر موجود خارجي اولمزلر زيرا
موجود خارجي اولدر كه خارج وجودينه
ظرف دوشه لكن بونجلين بونلر مطلقا
معدوم دخي دكللردر زيرا خارج بونلرك
اگرچه وجودلرينه ظرف دوشمشدر ليكن
نفس لرينه ظرف دوشمشدر بلكه كلمه
خارج وواقع ونفس امردكلي سنك معني
بردر وفرد وماصدق وجزئي بونلر دكلي

بر معنیه دردر مثلا شیء خارجده موجود
اولدوغی جهتدن اکا فرد و ماصدق و جزئی
درلر و دخی **ما به الشیء هو هو** یعنی
بر نسنه که شیئك شیئیتی آنکله در حقیقة
و ماهیة و هویة درلر لیكن بونلرده کلیسی الفاظ
مترادفه اولدیلر اما بعضلر ایدرلر ما به الشیء
هو هو خارجده تحققی اعتباریله اکا حقیقة
درلر و خارجده تشخص و تعین اعتباریله
اکا هویة درلر و خارجده تحققیله تشخصدن
قطع نظر ماهیة درلر لیكن بو تقدیرجه
بونلر الفاظ مترادفه اولامزلر بلکه الفاظ

متغایره فی المفهوم و متحده فی الخارج اولورلر
و دخی ثبوت و تحقق و وجود و کون بونلر دخی
الفاظ مترادفه دردر معنیلری بدیهی التصوردر
بیانه محتاج دکلدر و دخی هر نسنه که ذهنده
حاصلدر اکا مفهوم و طبیعة درلر و دخی بلمك
کرکدرکه نسبت حکمیه که محمولك موضوعه نفس
امرده ثبوتنی یاخود لا ثبوتنیدر اول نسبتك
اگر وقوعنه دخی عدم وقوعنه دخی احتمالی مساوی
اولسه اکا شك درلر مثلا زید قائمده قیامنك
زیده ثبوتنك وقوعی دخی لا وقوعی دخی برابر اولسه
اکا شك درلر و اگر بر طرفه احتمالی غالب اولسه

اول طرفِ غالبه ظن دیرلر طرفِ مغلوبه
وهم دیرلر مثلا قیامك زیدك ثبوتنك وقوعنه
احتمال غالب اولسه عدم وقوعنه دخی احتمالِ
مغلوب بولنسه احتمالِ غالبه وراجحه ظن دیرلر
واحتمالِ مغلوبه ومرجوحه وهم دیرلر واگر نسبتِ
حکمیه نك بر طرفنه هیچ احتمالِ فی الجملسی اولمسه
اکا یقین دیرلر وبر قضیه که آنی یقین اوله اکا
قضیهٔ یقینیه دیرلر وبر قضیه که آنی شك اوله
اکا قضیهٔ مشکله دیرلر وبر قضیه که آنی وهم اوله
اکا قضیهٔ وهمیه دیرلر ودخی بونی دخی بلمك
گرکدر که نسبتِ حکمیه نك تحقق طرفِ آخر احتمالی

مسلوب اولسه دخی اول حکم واقعه مطابق
اولسه اول حکمه حکم صادق دیرلر واگر اول
حکم واقعه مطابق اولمسه اکا حکم کاذب دیرلر
واول حکمك واقعه مطابقتنه علم یقین صدق
دیرلر وعدم مطابقتنه جهل وکذب دیرلر وبر قضیه
که صدقی مشتمل اوله اکا قضیهٔ صادقه دیرلر
وبر قضیه که کذبی مشتمل اوله اکا قضیهٔ کاذبه
دیرلر ودخی بلمك گرکدر که بو اقسام مذکوره
کلیسی جانب تصدیقده بولنور تصورده بولنمز
زیرا دمشلر در که هر صورة که ذهنده حاصل
اولور اول صورة ذی صورته مطابق در آنی

خطا یقدر بلکه خطا اولسه حکمده بولنور
مثلا ایراقدن بر شبح کورلسه دخی ذهنده صورت
انسان مرتسم اولسه لکن نفس امرده اول کورلن
شبح فرس اولسه اول صورت انسان خطا یقدر
بلکه خطا اول صورت انساندر دیو اولن حکمده
در ودخی بز مباحث الفاظی دخی علی طریق
الاختصار بیان ایدالم تا که مبتدی یه فواید کثیره
جلیله حاصل اوله اگر سؤال ایدوب درسک منطقی
اولان کیمسنه معلومات تصوریه ومعلومات
تصدیقیه دن من حیث الایصال الی المجهولات
بحث ایدر وکندن اوتوری الفاظدن بحثه نه احتیاج

واردر مثلا موصل الی التصور اولان لفظ جنس
ولفظ فصل دکلدر بلکه معنیلری در وکذلک بو
موصل الی التصدیق اولان دخی لفظ صغری
وکبری دکلدر بلکه معنیلری در پس مباحث الفاظ
نیه کرکدیکم منطقده کتوردلر بر جواب ویروب
ایدرزکه تسلیم ایدرزکم اویله در ولیکن منطقی
اولان کیمسنه افاده یعنی معانی غیره بلدرمک
واستفاده یعنی معانی غیردن اخذ ایتمک
جهتندن محتاج در زیرا اگرچه الفاظسز ملاحظه
معانی عند العقل جایزدر لیکن غایت عسیردر
پس معانیه دلالت ایتدکلری اجلدن الفاظه

احتیاج اولندی الدلالة کون الشیء
بحالة یلزم من العلم به العلم بشیء آخر
یعنی دلالت شیئک بر حالتده اولمسیدر که آنی
بلمکدن آخری بلمک لازم کله الدلیل والدال
هو الذی یلزم من العلم به العلم بشیء آخر
والمدلول ما یلزم علمه من العلم بشیء یعنی
دلیل ودال اول نسنه در که آنی بلمکدن آخری
بلمک لازم کله ومدلول اول نسنه در که آنی بلمک
دلیلی بلمکدن لازم کله مثلا دخان دلیل ودالدر
ونار مدلولدر زیرا دخانی بلمکدن البته ناری
بلمک لازم کلور ودخانک بر حالده واقع اولمقلغی

کمه آنی بلمکدن ناری بلمک لازم کلور اکا دلالت درلر
یعنی دلالت دلیلک مدلوله اوزره سنیدر بو معنی مصدریدر
اولمشدر واولدی بو مطلق دلالت ایکی نوعدر بری دلالت
لفظیه در بری دخی دلالت غیر لفظیه در زیرا اگر دلیل
ودال لفظ اولسه لر اول وقتده دلالته دلالت لفظیه
درلر واگر لفظ اولمسه لر دلالته دلالت غیر لفظیه درلر
بو دلالت لفظیه اوچ نوعدر بری وضعیه در بری
طبعیه در بری دخی عقلیه در زیرا اگر دلالت
لفظیه بحسب جعل جاعل یعنی بر وضع ایدجینک
وضعنه علم سببیله اولسه اکا دلالت لفظیه وضعیه
درلر انسانک حیوان ناطقه دلالتی کبی زیرا بر کمسنه

لفظ انسان حیوان ناطقه موضوعدر ولکن علمی
اولمسه اول کمسنه لفظ انساندن حیوان ناطقی فهم
ایدمز اما بیلن لفظ انسان حیوان ناطقه موضوع
ایدوکنه علمی واقع اولسه البته بو لفظدن معناسنی
فهم ایدر واکر دلالت لفظیه بحسب جعل جاعل
اولمسه دخی بحسب اقتضاء الطبع اولسه اکه
دلالت لفظیهٔ طبعیه دیرلر اح اح لفظنوک
سعاله دلالتی کبی مثلا بر کمسنه یه سعال عارض
اولسه البته اول کمسنه نک طبیعتی اح اح دیمکی
اقتضا ایدر ولی اجلدن بو لفظک سعاله دلالتنه
دلالت لفظیهٔ طبعیه دیرلر واکر دلالت لفظیه

بحسب جعل جاعل و هم بحسب اقتضاء الطبع
دخی اولمسه بلکه عقل اول لفظدن معناسنی
فهم ایتمکده مستقل اولسه اول دلالته دلالت
لفظیهٔ عقلیه دیرلر دیوار اردندن مسموع اولان
لفظک تلفظ ایدیجیسنک وجودینه دلالتی
کبی اما دلالت غیر لفظیه ایکی نوعدر بری عقلیه در
اثرک مؤثره دلالتی کبی و بری وضعیه در دورت
اربع کم خطوط • و عقود • و نصب • و اشارة
دورلو انلرک معنالرینه دلالتلری کبی ولکن
منطقیین قتنده مقصود اولان دلالت لفظیه
وضعیه در الدلالة اللفظیة الوضعیة

كون اللفظ بحيث متى اطلق فهم منه
معناه للعلم بوضعه يعني دلالت لفظيه
وضعيه لفظك بر جهتله اولمسی درکه نه وقت
ذکر اولنسه معناسی فهم اولنه ول لفظك
موضوع اولنسنه علمدن اوتوری لفظ انسانك
معنی سنه دلالتی کبی نتکم ذکر اتدك بو دلالت
لفظيه وضعيه دخی اوچ نوع در مطابقی در
تضمنی در التزامی در • الدلالة بالمطابقة
هي دلالة اللفظ على تمام المعنى الموضوع
له بواسطة الوضع يعني دلالت مطابقی
دیو لفظك تمام معنی موضوع له وضع واسطه سیله

دلالتنه در لفظ انسانك حیوان ناطقه دلالتی
کبی والدلالة بالتضمن هي دلالة
اللفظ على جزء المعنى الموضوع له
بواسطة وضع اللفظ له يعني دلالت
تضمنی لفظك معنی موضوع له وضعی واسطه
سیله جزئنه دلالتی در لفظ انسانك حیوان
ناطقه دلالتی حالنده یالکز حیوانه یاخود
یالکز ناطقه دلالتی کبی والدلالة
بالالتزام هي دلالة اللفظ على الخارج
اللازم للمعنى الموضوع له في الذهن
بواسطة وضع اللفظ له يعني دلالت

التزامی لفظك معنی موضوع له وضعی
واسطه سیله معنی موضوع لهدن خارج
اولب ذهنده لازم اولان امره دلالتی در لفظ
انسانك حیوان ناطقه دلالتی حالنده قابلیت
علم صنعت کتابته دلالتی کبی اکر سؤال ادب
درسك کم دلالت التزامیه نك تعریفنده نحو
ملازمه ذهنیه شرط قلندی ملازمه خارجیه
شرط قلنمدی بز جواب ویروب ایدرزکم ملازمه
ذهنیه انوکچون شرط اولندیکم اکر ملازمه
خارجیه شرط اولسه لازم کلوردیکم قنده کم
دلالت التزامیه بولنسه ملازمه خارجیه دخی

بولنایدی زیرا مشروط شرطسز بولنمز ولکن
بو لازمکم مشروط شرط سوز متحقق اولمق در
باطلدر زیرا بعض یرده دلالت التزام بولنور ملازمه ذهنیه
خارجیه ممتنع اولور مثلا لفظ عمی کم معنی
مطابقیسی عدم بصر در شول شی دن کم بصیر
اولمق شانندن اوله بصره دلالت ادر دلالت
التزامیه یله مع هذا بصر عمی یه خارجده لازم
اولمق محالدر پس انوکچون دلالت التزامیه ده
ملازمه خارجیه شرط اولندی ملازمه ذهنیه
شرط اولندی واکرکنه سؤال ادب درسك کم
بصر خود جزء مفهوم عمی در پس عمی نك بوکه

دلالت دلالت التزاميه اولمز بلكه دلالت
تضمنيه اولور بز جواب ويروب ايدرز لا نسلم
كه بصر جزء مفهوم عمى اوله زيرا عمىنك معنى
موضوع لهى عدم مضاف الى البصردر بصر كه
مضاف اليهدر معنى عمىدن خارجدر اگرچه
اضافت داخلسه اگر دينلسه كه بو دلالات ثلث
اورتنسنده استلزامله و عدم استلزامله نسبت
نه در بز درز كه دلالت مطابقى تضمنى مستلزم
دگلدر نتكم معنى مطابقى بسيط اولسه دلالت
مطابقى بولنور تضمنى بولنمز اما مطابقى التزامى
مستلزم ميدر ويا خود دگلميدر معلوم دگلدر

زيرا هر معنىنك لازم ذهنى لازم اولدوغى معلوم
دگلدر پس بوندن معلوم اولوركه تضمنى دخى
التزامى مستلزم ميدر يا خود دگلميدر معلوم
دگلدر ولكن تضمنى ليكن التزامى مطابقىيه تابع
اولدوقلرى اجلدن مطابقى سز بولنمزلر •
ودخى بلمك گركدر كه هر لفظ كه بالمطابقه
معنى يه دال اوله اول لفظ يا مفرددر ويا خود
مركبدر زيرا اگر اول لفظك جزئندن معنىسنك
جزئنه دلالت مراد اولنمق اولورسه اول لفظ
مفرددر و اگر دلالت مراد اولنمجق اولورسه اول
لفظ مركبدر پس بو مفردك صدقى اولنجه

اوزرینه اولور بری بودرکه لفظک دخی معنی
نک دخی اصلا جزئی اولمیه همزه استفهام کبی
که نقطیه علم اولا وبری دخی بودرکه لفظک
جزئی اولمیه معناسنک جزئی اوله همزه استفهام
کبی که بر شخصه علم اولا وبری دخی اولدرکه
لفظک جزئی اوله معناسنک جزئی اولمیه
زید کبی که نقطیه علم اولا وبری دخی اولدرکه
لفظک دخی معناسنک دخی جزء اولا لکن لفظک
اصلا معناسنه دلالتی اولمیه زید کبی که بر شخصه علم
اولا وبری دخی اولدرکه لفظک دخی معنا
سنک دخی جزئی اولا ودخی لفظک معناسنه دلالت

اولا لکن اول معنی مقصودک جزءِ
اولمیه عبدالله علم اولدوغی حالده اوشبو
بونک بر جزء عبددر عبودیته دلالت ایدر وبر جزء
دخی لفظة الله در الوهیته دلالت ایدر بو ایکی
معنی ایله اصل معنی مقصودکه ذات مشخصه در
آنک جزئلری دکلدر وبری دخی اولدرکه
لفظک دخی معناسنک دخی جزء اولا دخی
لفظک جزء معنای مقصودک جزئنه دلالت
ایده لکن اول مراد اولمیه حیوان ناطق کبی دلالت
قجن بر شخص انسانیه علم اولسه زیرا حیوان
ناطق شخصه علم اولجق معناسی حیوان ناطق

مع التشخص اولمش اولور بو معنینك بر جزء
حیوان ناطقدر و بر جزء تشخصدر ربیس
حیوان ذكر اولنسه دخی اندن بو معنی دلنسه
لفظ حیوان كه جزء لفظدر كندو معنیسنه
دلالت ادر كندو معنیسی كه جسم نامی و حساس
متحرك بالاراده در حیوان ناطقك جزءدر حیوان
ناطق معنی مقصودك جزءدر بس واسطه‌یله
لفظ حیوان معنی مقصودك جزئنه دلالت
ایتمش اولور زیرا بر شیئك جزئنك جزء اولمشیوك
جزءدر لكن حال علمیه‌ده بو دلالت مراد دكلدر
بلكه حیوان ناطقدن مراد دكلدر الا ذات

مشخصه‌در بو مفرد و مركب معلوم اولندقدن
صكره بل كل كه لفظ مفردك اشتراك لفظی ایله
اوچ معنیسی دخی واردر بری اولدر كه مفرد درلر
مقابل تثنیه و جمع كه واحد در ادینی درلر و بریسی
دخی اولدر كه مفرد درلر مقابل مضاف درلر و بری
دخی اولدر كه مفرد درلر مقابل جمله و قضیه درلر
بو دخی معلوم اولدقدن صكره شول مفرد كه مقابل
مركبدر اوچ نوعدر بری اداة در و بری كلمه‌در
و بری اسمدر زیرا حال بوندن خالی دكل كه
لفظ مفردك وحدهٔ مخبر به اولمغه صلاحیتی
اولا یاخود اولمیه اگر اولمیه اولورسه اكا اداة درلر

في كبي لا كبي مثلا زيد في الدار ديسوز مخبر به
يعني مبتدا خبري اولان حصل در يا خود حاصل
در هيچ في نك مخبر بها اولمقده دخلي تقدر ودخي
زيد لا حجر دسوز مخبر بها لا حجر در لانوك
وحده مخبر بها اولمغه صلاحيتي يقدر اكر
ديسك كر اداة ايچون بر مثال يتردي اكي مثال
نيه كتوردي بز درز كم وقتيكه وحده مخبر بها
اولمغه صلاحيتي اولمق ايكي طريقله اولديسه
بري اصلا مخبر بها اولمق و بري دخي في الجمله
مخبر بها اولمق ليكن وحده اولمق ايكي مثال
كتوردي بري في در اصلا مخبر بها اولمينه و بري

لادر في الجمله مخبر بها اولانه واكر لفظ مفرد دك
وحده مخبر بها اولمغه صلاحيتي اولسه واول دخي
بوندن خالي كلدر كر هيئتيله و صيغه سيله
ازمنه ثلثه دن بر معين زمانه دلالت ايده يا خود
ايتميه اكر هيئتيله و صيغه سيله ازمنه ثلثه دن
بر معين زمانه دلالت ايتسه اول لفظه كلمه درلر
ضرب كبي علم كبي واكر وحده مخبر بها اولمغه
صلاحيتي اولسه دخي هيئتيله و صيغه سيله
زمانه دخي دلالت ايتمسه اول لفظه اسم درلر
زيد كبي عمرو كبي علم كبي جهل كبي بو اسم دخي
ايكي در لودر بري اسم عين در و بري دخي اسم

معنیدر زید عمرو اسم عینیه کبی اهل معقول
اکه جوهر دیرلر مثالدر لر و علم و جهل اسم
معنییه کبی اکه عرض دیرلر مثال دررلر و لکن
اسم معنی دخی ایکی درلو در بری وجودی در
وبری دخی عدمیدر علم وجودییه مثالدر
وجهل عدمییه مثالدر وجودی اول شیدر که
انک مفهومنده عدم اولمیه عدمی اولدر که
مفهومنده عدم اوله مثلا مفهوم جهل عدم
علمدر مفهوم علم صورة حاصله فی الذهن در
نتکم کجدی و دخی اسم دخی ایکی نوع در بری
اولدر که معنیسی واحد اوله و بری دخی اولدر که

معنیسی کثیر اوله اگر اسمک معنیسی واحد
اولسه گوردک که اول معنی متشخص اولا یاخود
اولمیه اگر اسمک معنیسی متشخص اولسه یعنی
نفس تصوری وقوع شرکتدن مانع اولسه
زید کبی اول اسمه اهل منطق جزئی حقیقی دیرلر
واهل نحو علم دیرلر واگر اسمک معنیسی متشخص
اولمسه یعنی نفس تصوری وقوع شرکتدن مانع
اولمسه اول اسمه کلی دیرلر نتکم نحویون اکه نکره
دیرلردی کلی دخی ایکی نوع در یا کلی متواطی در
یاخود کلی مشکک دیرلر زیرا حال بوندن خالی
دکلدر که کلینک افرادی ذهنیه سنه وافراد خارجیه سنه

صدقی یعنی محمولك اولمسی علی السویه اولا
یاخود اولمیا اگر کلینك افراد ذهنیه سنه و
خارجیه سنه صدقی علی السویه یعنی برابر
اولسه اکا کلی متواطی دیرلر زیرا تواطؤ دخی
لغتده توافقدر بو نوع کلینك افرادی دخی
اصل معنیده موافق اولدیغیچون اکا کلی متواطی
دیرلر مثالی انسان کبی شمس کبی اوشته انسانك
خارجده افرادی واردر بو افرادك اوزرینه صدقی
علی السویه در شمس ایچون دخی اگرچه خارجده
بر فردی واردر لکن افراد ذهنیه سی کثیردر
اول افراده صدقی علی السویه در و اگر کلینك

افراد ذهنیه سنه و خارجیه سنه صدقی
علی السویه اولمسه بلکه بعض افرادینه صدقی
اولی و اقدم و اشد اولسه بعضنده اولمسه
انك کبی کلیه کلی مشکك دیرلر وجود کبی
اوشته بو وجود مطلقك بعض افرادی ممکنده
بولنور و بعض افرادی واجبده بولنور و واجبده کی
وجوده مطلق وجودك صدقی اولی و
اقدم و اشددر ممکنده کی وجوده صدقی
اولی و اقدم و اشد دکلدر زیرا وجود واجبده
اولیدر ممکنده دکل و لکنه بو تجلین وجود
اول واجبده اندن صکره ممکنده بولنور دخی

واجبده اشد در ممكنده اضعف در انكچون
كم آثار وجود واجبده اكثر در ممكندن اسّه
نتكم اثر بياض كم تفريق بصر يعنى كوز قمشدر
مقدر قارده اكثردر غيرييه يركوردن
بو نوع كلى نوك افرادنك اصل معنى ده اشتراكنه
نظرا اولنسه كلى متواطى در بو تخيّل اولنور
زيرا معنى كلى ده جميع افراد موافقدرلر واكر
بونك افرادنه صدقنده اولويتله واقدميتله
واشديتله اختلافنه نظرا اولنسه كويا كه
بو بر لفظ مشتركدر كه بونك ايچون نيجه معنى لر
وار در ديو شك اولنور ايله اولسه بو نوع

كلى سبب شك اولدوغندن اوتورى
بو كه كلى مشكك ديدلر بو ذكر اولنان
احوال اسمك معنيسى واحدا و لاحق در
اما ايچون اسمك معنيسى كثير اولسه
اول بر معنى يه موضوع اولوب صكره اول
معنى ملاحظه اولنوب دخى معنى آخره موضوع
اولمق طريقيله اولا معانى كثيره اوزرنده
نقل متخلل اولا يا خود اولميه اكر اولا معانى
كثيره آراسنده بو طريقيله نقل متخلل اولمسه
بلكه اسمك جميع معنيلرينه وضعى على السويه
يعنى بو كه نيجه موضوع اولديسه آخره دخى

ایله اولغله اولسه اول اسمه جمیع معانی کثیره
نسی اراسنده اشتراکندن اوتوری مشترک
درلر مثالی عین کبی وشو نوع عین باصره
ایچون وذهب ایچون ورکبه ایچون علی السویه
موضوعدر یعنی واو عین باصره یه موضوع
اوله دخی صکره ذهب ایچون یاخود رکبه
ایچون موضوع اوله ایله دکلدر بلکه باصره یه
نجه موضوع ایسه ذهبه ورکبیه دخی ایله
موضوعدر پس لفظ عین مشترک اولدیغی
بو معانی مشترک اولدیلر واکر اسمک معانی
کثیره سی اراسنده ذکر اولنان طریقله

نقل متخلل اولسه حال بوندن خالی دکلدر کم
معنیء اولده کم منقول عنه درانک استعمالی
متروک اولا ویاخود اولمیه واکر معنیء اولده
استعمالی متروک اولسه اول وقت لفظ منقول
درلر بونده دخی ناقل بوندن خالی دکلدر کم
یا اهل شرع اوله یا عرف عام اوله یا عرف
خاص اوله اکر ناقل اهل شرع اولسه اول وقت
اسمه منقول شرعی درلر لفظ صلوة ولفظ
صوم کبی زیرا صلوة اول لغتده مطلقا دعا
درلردی صکره اهل شرع ارکان معلومه یه
یعنی شول معلوم درلرکم تکبیرة الافتتاح

قيام قرات ركوع سجود قعدة اخيرة مڠداد
التشهد خروج بصنعه دورڠ نقل أدب وضع
أتداڠ ڤس معنى منقول عنه دعا اولدي معنى
منقول اليه اركان معلوم اولدي ولفظ
صوم دڠي اوال لغتدا مطلقا امساك يعني
ڤيت أجمكا داداڠ داي ڤكرا اهل شرع امساك
مخصوص مع النية يعني قصد له طلوع شمس
دان غروبنه دك ڤيت أجمكا وضع أتداڠ ڤس
معنى منقول عنه مطلق امساك اولدي
ومعنى منقول اليه امساك مخصوص مع
النية اولدي واكرناقل عرف عام اولسه

يعني عوام اولسه اول وقت اسمه منقول
عرفي داداڠ لفظ دابة كبڠ ڤرابو اوال لغتدا
لكل ما يدب على الارض يعني هرنسنه كه
ڤيوزن حركت ايليه اكه داداڠ داي ڤكرا عرف
عام ذات قوائم اربعة يعني دردا ايقلويه وضع
أتداڠ ڤس معنى منقول اليه بو ذات قوائم
اربع اولدي واكرناقل عرف خاص يعني
خواص اولسه اول وقت اسمه منقول اصطلاحي
داداڠ نحويون اصطلاح لڠي كب مثلا فعل
اوال لغتدا هرنسنه كه فاعل دان صادر اوله اكه
داداڠ داي ڤكرا نحاة هر كلمه كڠ نفسنده معنى

دلالت ایده دخی حیناً ازمنهٔ ثلثه مقارن اولا
الە وضع ایتدیلر ودخی نظار یعنی اهل نظر و اهل
بحث اصطلاحلری کبی مثلا دوران اول لغتده
صوقده حرکته دیرلردی صکره اهل نظر هر نسنه
که علت اولمغه صالح اوله اکا اثرک ترتبنه دیدیلر
مثلا ترتب اسهال کبی شرب سقمونیا یه چون واکر
اسمک معنی سی کثیرا ولسه دخی ارالرنه
نقل متخلل اولسه دخی منقول عنه ده استعمالی
متروک اولمسه بلکه ناقل قتنده اکی معنی ده
بله استعمال اولنسه اول وقت اکا اولکی معنی ده
که منقول عنه در استعمالی حالنده حقیقه درلر

صکره که معنی ده که منقول الیه در استعمالی
حالنده مجازدرلر لفظ اسد کبی زیرا بو اولک
حیوان مفترسه یعنی اصلانه موضوع ایدی
صکره رجل شجاع علیه حیوان مفترس اراسنده
متحقق اولان علاقه شجاعتدن اوتوری
اسدی رجل شجاعه نقل ایدوب وضع ایتدیلر
پس اسد دینلوب معنی منقول عنه که حیوان
مفترسدر اول دیلنجک اسد لفظنه حقیقه
دیرلر واکر اسد دینلوب اندن رجل شجاع دیلنسه
اول وقت اسده مجازدرلر زیرا حقیقه لفظی
صیغۀ فعیلدر که مفعول معنی سنه اوله یعنی

محقق و مثبت معنی سنه لفظ اسد دخی
معنی منقول عنه که معنی موضوع له در اول
درانده استعمال اولنجق کند و مقامنده مثبت
اولدوغی اجلدن انکه حقیقة دیدلر و دخی
لفظ مجاز مصدر میمیدر فاعل معنی سنه
تجاوز ایدیجی دیمکدر پس چون لفظ اسد دخی
معنی منقول الیه که معنی موضوع له ثانی
درانده استعمال اولنجق مکانندن اول دنکه منقول
عنه در تجاوز ایدیجی اولمشدر ولورانی چون
انکه مجاز دیدلر اگر سؤال اولنوب دیرسک که
سنک ذکر اتدوکک دن شیله معلوم اولدیکه

اسمک معنی سی کثیرا ولسه و دخی
نقل متخللا ولسه دخی منقول عنه ده
استعمالینی ناقل ترک ایلسه اول وقت انکه
منقول دیدلر ایلکه اولسه بز ایدرزکه لا نسلم
که لفظ منقولک ناقل قیدی بالکلیه استعمالی
ترک اولنه مثلا اهل شرع صلوة دنکه اولر
که دعا دیدلر و فعل دن اهل نحو کاه اولر که
ما یصدر عن الفاعل دیدلر و دخی اراده دن کاه
اولور که اهل مناظره حرکت فی السوق دیدلر
بز جواب ویروب ایدرزکه تسلیم ایدرزکه ناقل
قیدی لفظ منقولک منقول عنه ده استعمالی

بولنور لكن بو استعمال بطريق المجاز اولور
بزم ناقل استعمالي معنى منقول عنه ده
ترك ايدردي وكومزدن مرادمز بطريق الحقيقة
ترك ايدردمكدر پس اگر اسمك معنى منقول
عنه ده استعمالي بطريق الحقيقة ترك اولنسه
اول وقت آكا منقول درلر حاصل كلام
بو محلده بودر كه جميع منقولات شرعيه وعرفيه
واصطلاحيه ايچون ناقل قنده معنى منقول
اليه ده استعمال اولنسه لر اول وقت حقيقة
اولمش اولورلر واما ايچون معنى منقول عنه
كه معنى لغوي درانده استعمال اولنسه لر اول

وقت مجاز اولورلر حقيقة اولمزلر زيرا ناقله
نسبت معنى لغوي معنى منقول اليه در
اما اهل لغت قنده امر بر عكسدر يعني اهل
لغت لفظ منقولي معنى لغويده استعمال
ايتسه لر اول لفظ حقيقة اولور واگر معنى
اصطلاحيده استعمال ايتسه لر اول وقت
لفظ مجاز اولمش اولور زيرا اهل لغته كوره
معنى اصطلاحي معنى منقول اليهدر اولور
ودخي بلمك واجبدر كه هر لفظ آخره نسبت
اولنسه بوندن خالي كلدر كه ايكيسينك بله
مفهوملري متحد اوله يا خود مختلف اوله

اگر لفظینك مفهوملری متحد اولسه انلره
مترادفان درلر زیرا ترادف لغتده آردلشمقدر
بونده دخی کویا که لفظین راکبین اولدیلر معنی
مرکوب اولدی آنوکیچون لفظینه مترادفین
دیدیلر غضنفر ایله اسد کبی واگر مفهوملری
متحد اولمسه لر اول وقت لفظینه مترادفین
دیمزلر بلکه متباینین درلر زید ایله عمرو کبی
بو ذکر اولنان مباحث کلی لفظ مفرد اقسامنك
مباحثیدر بز کلدك مرکب حالنه بلکه کیم
مرکب کیم مفهومی لفظك جزئندن معنانك
جزئنه دلالت مراد اوله مقدار ایکی نوعدر مرکب

لفظینك

تام در یا خود مرکب غیر تامدر زیرا حالا بوندن
خالی دکلدر کیم مرکب ایچون سکوت متکلم
صحیح اولا یا خود اولمیه اگر سکوت متکلم صحیح
اولسه مرکب تام اولور والا مرکب ناقص
اولور اگر دیرسك کیم مرکب ایچون سکوت متکلم
صحیح اولمقدن مراد نه دربز ایدرز کیم مرکب ایچون
صحت سکوت متکلمدن مراد اولدر کیم مرکب
تلفظ اولنجق مثلا زید قائم دینلجك مخاطبه
فایده تامه حاصل اولور یعنی مبتدا ذکر اولنجق
خبرك ذکرینه محتاج اولدیغی کبی یا خود خبر
ذکر اولنجق مبتدایه محتاج اولدیغی کبی آنك

لفظ آخري صورمغه احتياجي قلمز اگرچه
في الجمله لفظ آخري صورمغه مثلا مكانزمده
يا خود زمانزمده دمك كبي محتاج اولورسه
پس متكلمك كلامنك اوزرنه سكوتي صحيح
اولقدن مرادي اكه فايدۀ تامه حاصل اولمق
اولور اما تحقيق متكلم زيد ديسه مخاطب چون
فايدۀ تامه حاصل اولمز بلكه لفظ آخري
صورمغه محتاج اولور مثلا زيد نه در قايم
مدر يا خود قاعد مدر ديمكه محتاج اولور
انوكچون متكلم زيد در دكي حالده سكوتي
صحيح اولمز حاصل كلام نه وقت كم مركب

اسنادي مشتمل اولسه اول وقت آنوك
اوزرنه سكوت متكلم صحيح اولديغي اجلدن
اكه مركب تام درلر و نحويون اكه كلام و جمله
درلر بو مركب تام دخي اگر صدق و كذبه
احتمالي اولسه يعني اگر بو مركب تامك نفس
مفهومينه نظر اولنسه دخي نفس مفهومندن
غيري اموردن قطع نظر اولنسه دخي اول
مفهومه صادق در يا خود كاذب در ديمك
صحيح اولسه اول وقت مركب تامه قضيه و دخي
خبر درلر و نحويون اكه كلام خبري و جمله
خبري درلر و الا اكه مركب انشائي درلر اگر

سؤال ادب درسك كه سنك ديدوكك اوزره
لازم كلور كه شول مركب تام كه كذبه احتمالی
اولمیه السماء فوقنا كبی دخی الله الهنا
كبی كذبه احتمالی اوله و شول مركب تام كه
صدقه احتمالی اولمیه السماء تحتنا كبی صدقه
احتمالی اوله بو بجه راست كلور بنا ایدرز كه
شول خبرلر كه واقعده صادقدر انلرك
نفس منه یعنی محصل مفهومنه نظر اولنسه
دخی واقعدن و خصوصیت متكلمدن بلكه
خصوصیت مفهومدن دخی قطع نظر اولنسه
انلرده همان منظور فیه اولان ثبوت شیء

لشیء یا سلب شیء عن شیء قلور ایله اولنسه
انلرك كذبه دخی و صدقه دخی احتمالی ولر
وكنه بو بجلین درحال شول خبرلرده كیم
اصلا صدقه احتمالی اولمیه حاصل كلام
بودر كه خبرك صدقه كذبه احتمالی نفس
مفهومه نظردر همان پس السماء فوقنا مثل لو
نك اگرچه واقعده كذبه احتمالی یوقدر
اما نفس مفهومنه نظر وارد دخی السماء
تحتنا مثللونك دخی اگرچه واقعده صدقه
احتمالی یوقدر اما نفس مفهومنه نظر وارد
در اما مركب انشائی كه انك مفهومی صدقه

وكذا باحتمالي اولمقدر بوندن خارجي
دكلدر كم بالوضع برشيئك طلبنه يعني
مطلوب اولمسنه دلالت ايده ياخود انتبه اگر
انشا بالوضع طلب شيئه دلالت ايتمجك اولو
اول وقت انشايه متكلمك ضميرينه اولا ايني
غيره تنبيه ايدوكندن اوتوري تنبيه درلر
پس بونك تعريفي بوا ولمش اولور التنبيه
هو الانشاء الذي ينبه على ما في
ضمير المتكلم يعني تنبيه بر مركب انشائيدر
دركه متكلمك خاطرنده اولان امري غيره بلدرن
بو تنبيهك تحتنده تمني و ترجي و قسم و ندا

مندرجدرلر يعني بونلر تنبيهك انواعيدرلر
تمني شول مركب تامدركه انده حرف تمني اوله ليت زيدا
لها ركب كبي ترجي شول مركب تامدركه انده حرف ترجي
اوله الله تعالى نك لعل الله يحدث بعد
ذلك امرا دوكي كبي قسم شول مركب تامدركه
انده حرف قسم اوله والله لافعلن كبي •
ندا شول مركب تامدركه انده حرف ندا
اوله يا زيد كبي معنيسي ادعوك دمكدر
اگر درسنك كم علم نحوده ذكر اولنمشدركه
التمني طلب حصول شيء يعني تمني
برشيئك حصولنك طلبنه درلر پس ايله

اولسه بو تمنی نجه تنبیهك تحتنده مندرج
اولمش اولور تنبیه خود طلبه دلالت ایتمز
بز ایدرز کم تسلیم ایدرز کم تمنی طلب حصول
شیئه دلالت ایدر لکن بالوضع دلالت ایتمز
بلکه تمنی ایچون متضمن اولدوغندن اوتوری دلالت
ایدر مثلا لیت زیدا طایر دنلسه اصل معنی
مطابقیسی زیدك طایر اولمسی متکلمك مقصودی
یدوکنه تنبیه در لیس بو معنی طلب طیرانی
متضمن اولدوغندن اوتوری لیت زیدا طایر
الله دلالت ایدر تنبیه خود اصل وضع ده
طلب شیئه دلالت ایتمز دیرلیس اندراج صحیح

اولور واکر انشا بالوضع طلب شیئه دلالت
ایدجك اولورسه اولدخی بوندن خالی دکلدر
کم مطلوب اولان فهم اولایا خود فهمك
غیری اولا واکر مطلوب اولان فهم اولسه
آنه استفهام درلر الاستفهام طلب العلم
عما فی ضمیر المخاطب یعنی استفهام
مخاطبوك خاطرنده اولانی متکلم طلب ایتمکه درلر
واکر انشا بالوضع طلب فهمه دلالت ایتمسه
بلکه فهمدن غیری شیئك طلبنه دلالت
ایتسه دخی استعلایه مقارن اولسه یعنی طالب
اعلی اولسه و دخی مطلوب فعل اولسه اولور

اكه نهي درلر واكر انشا طلب شيئه دلالت ايتمسه
دخي تساويه مقارن اولسه يعني طالب مساوي
اولسه اول وقت انشايه التماس درلر واكر
خضوعه مقارن اولسه يعني طالب ادني اولسه
اول وقت انشايه سؤال ودعا درلر بونلره مثال
بيان ايتمك لازم دكلدر زيرا ادني توجهله مثال
لري معلوم اولنور اما مركب غير تام كه مفهومي
اسنادي مشتمل اولميه دردر بجه وجه اوزرنه
دربري تركيب توصيفي در حيوان ناطق كبي
وبري دخي تركيب اضافي در غلام زيد كبي
وبري دخي تركيب تعدادي در خمسة عشر كبي

وبري دخي تركيب مزجي در بعلبك كبي وبري
دخي تركيب صوتي در سيبويه كبي وبري دخي
اسميله اداة دن مركب اولان در بزيد كبي وبري
دخي فعليله اداة دن مركب اولان در قد ضرب
كبي بو انواعك هيچ برينده اسناد بولنمدوغندن
اوتوري كلي سي نك مركب غير تام ومركب ناقص
درلر **جملة اصطلاحات** منطقيه دن
بري سي ايساغوجي در بوندن مراد دخي كليات
خمس در يعني بش نوع كلي در كه بري نوع در وبري
دخي جنس در وبري دخي فصل در وبري دخي خاصه
در وبري دخي عرض عام در زيرا هر مفهوم

ذهنده حاصل اولدیغی جهتدن اگر کثیرین
آراسنده اشتراکدن مانع اولمیجق اولورسه
کلی در و اگر مانع اولجق اولورسه جزئی در •
پس بو کلی بوندن خالی دگلدر کم ماتحتنده کی
افرادینک نفس ماهیتی اوله یاخود ماتحتنده کی
افرادینه داخل اولا یاخود ماتحتنده کی افرادینک
ماهیتندن خارج اوله اگر کلی نفس ماهیت
افرادا اولورسه اکا نوع درلر و اگر افرادینک ماهیتنه
داخل اولورسه اول دخی بوندن خالی دگلدر کم
اول ماهیتله نوع آخر آراسنده تمام جزء
مشترک اولا یاخود اولمیه و اگر کلی افرادینک

ماهیتیچون تمام جزء مشترک اولورسه اکا
جنس درلر و اگر تمام جزء مشترک اولمزسه
اکا فصل درلر و اگر کلی افرادینک نفس
ماهیتی اولمیوب و جزء داخلی دخی اولمیوب بلکه
خارج اولجق اولورسه اول دخی بوندن خالی
دگلدر کم حقیقة واحده یه مخصوص اولا یاخود
اولمیه و اگر حقیقة واحده یه مخصوص اولورسه
اکا خاصه درلر و الا اکا عرض عام درلر و دخی
بلمک گرکدر کم نفس ماهیت افرادا اولن کلی یه
و داخل اولن کلیه قوم ذاتی درلر و خارج
اولنلره عرضی درلر پس نوع و جنس و فصل

ذاتیدرلر وخاصه عرض عام عرضی
درلر پس نوعی تعریف ایتدلر دیمیشلر که •

النوع کلی مقول علی کثیرین
متفقین بالحقایق فی جواب ما هو

یعنی نوع بر کلیدر که کثیرین متفقین
بالحقایقه ما هو ایله سؤالک جوابنده مقول
اوله کلی دیمک زایددر زیرا مقول علی کثیرین
دیمک دخی کلی دیمکدر اگرچه فی الجمله اراده
تفاوت فی المفهوم واریسه مقول علی کثیرین
جنسدر جمیع کلیاته شاملدر متفقین بالحقایق
یعنی ماهیتلری بر اولادیمکله جنسی اخراج

ایلدی زیرا جنس مقول اولدیغی افرادک •
حقیقتلری بر دکل مثلا حیوان جنسدر
بر فردی انساندر وبر فردی فرسدر وبری
دخی بقردر بو افرادک حقیقتلری متفق دکل
در زیرا انسان حیوان ناطقدر فرس حیوان
صاهلدر ودخی جواب ما هوده مقول اولا
دمکله فصلله خاصه عرض عام خارج
اولدیلر زیرا بونلر جواب ما هوده مقول اولمزلر
نتهکم کلسه کرک بونک مثالی انسان کبی
بونک افرادی زید وعمرو وبکردرلر بو افرادک
حقیقتلری حیوان ناطقدر همان پس

بونلرك بري بوندن فوقلري تشخصاتله در
همان بو انسان جميع افرادنك تمام ماهيتلري
اولدیغندن اوتوري انلرك اوزرینه هم بحسب
الشركه وهم بحسب الخصوصيه مقول اولور
مثلا زيد له عمرودن سؤال اولنسه دخي كه
بونلرين انسان مقول اولور بو نوع خارجه نسبت
ايكي درلودر بري اولدركه متعدد الاشخاص
اوله انسان كبي وبري دخي اولدركه خارجده
متعدد الاشخاص اولميه بلكه همان بر فردده
منحصر اوله شمس كبي جنسي شيله تعريف ايتدلر
تعريف رسميله **الجنس كلي مقول**

على كثيرين مختلفين بالحقايق في
جواب ما هو بونده دخي مقول على كثيرين
جنس در مختلفين بالحقايق دمكله نوع
اخراج اولنور في جواب ما هو دمكله كليات
باقيه اخراج اولنور مثالي حيوان كبي بو حيوان
افرادينه بحسب الخصوصيه مقول اولامز بلكه
همان بحسب الشركه مقول اولور مثلا انسان له
فرس دن ماهما يله سؤال اولنسه حيوان
جوابده مقول اولور اما يالكوز بر ندن سؤال
اولنسه حيوان جوابده مقول اولمز بلكه كلمه
تيسير ايچون قوم كلياتي ترتيب ايتدلر بس

اوّل انسانی وضع ایتدلر اندن صکره حیوانی
اندیلر جسم نامی دخی آردیلر جسم مطلق
دخی آردیلر جوهری پس انسان نوع در
حیوان آنك جنس قریبی در زیرا آنکله مشارکات
حیوانیه یعنی حیوان اولمقدن مشارك اولانلر
آراسنده تمام جزء مشترك در لکنه بونلرین
جسم نامی دخی انسانك جنسیدر لیکن بر مرتبه
جنس بعیدیدر زیرا انسانله مشارکات
حیوانیه آراسنده تمام جزء مشترك دکلدر
بلکه انسانله مشارکات نباتیه یعنی نبات
اولمقده مشارك اولانلر آراسنده تمام جزء

مشترك در همان مثلا انسانله فرس دن
سؤال اولنسه جسم نامی جوابده مقول اولمز
اما انسانله شجردن سؤال اولنسه جسم نامی
جوابده مقول اولور ولکنه بونلرین جسم مطلق
دخی انسانك ایکی مرتبه جنس بعیددر
زیرا انسانله مشارکات حیوانیه ومشارکات
نباتیه آراسنده تمام جزء مشترك دکلدر بلکه
انسانله مشارکات جمادیه یعنی جماد اولمقده
مشارك اولانلر آراسنده تمام جزء مشترك در
همان مثلا انسانله فرس دن وانسانله شجر
دن سؤال اولنسه جسم مطلق جوابده مقول

اولامز بل که انسان ایله حجردن سؤال اولنسه
جسم مطلق جوابن مقول اولور نبات دیو جسم
نامیه درلر جماد دیو غیر نامیه درلر وکنه بو بحثلرین
جوهر دخی انسانک اوج مرتبه جنس بعیدی در
زیرا انسان ایله مشارکات حیوانیه اراسنده فرس
کبی و انسان ایله مشارکات نباتیه اراسنده شجر کبی
و انسان ایله مشارکات جمادیه اراسنده حجر کبی
کما الجزء مشترک اولامز بل که انسان ایله مشارکات
جوهر یعنی جوهر اولمقده مشارک اولانلر
اراسنده عقل کبی جزء مشترک اولور همان
مثلا انسان ایله شجردن و انسان ایله حجردن سؤال

اولنسه جوهر جوابن مقول اولامز بل که انسان ایله
عقلدن که انسانک مشارکی جوهری سی
در سؤال اولنسه هر جوهر جوابن مقول اولور
اما انسان ایله فرسدن که مشارکی حیوانی سی
در سؤال اولنسه جواب حیوان اولور و انسان ایله
شجردن که مشارکی نباتی سی در سؤال اولنسه
جسم نامی جواب اولور و انسان ایله حجردن که
مشارکی جمادی سی در سؤال اولنسه جواب
جسم مطلق اولور پس تحقق جنس قریب اولسه
یعنی هیچ جنسده بعد اولمسه بر جواب
حاصل اولور مثلا حیوان کبی و هم تحقق که

جنسنده بر مرتبه بعد بولنسه ایکی جواب
حاصل اولور حیوانله جسم نامی کبی وهر نجیکه
جنسنده ایکی مرتبه بعد بولنسه اوچ جواب
حاصل اولور حیوان کبی جسم نامی کبی جسم مطلق
کبی وهر نجیکه جنسنده اوچ مرتبه بعد
متحقق اولسه دورد جواب اولور حیوان کبی
جسم نامی کبی جسم مطلق کبی جوهر کبی
ایله اولسه عددا جوابی عددی بعددن
زاید اولمش اولور فصلی دخی شبله تعریف ایدرلر
تعریف رسمی ایله **الفصل کلی یحمل**
علی الشیء فی جواب ای شیء هو فی

جوهره یعنی فصل بر کلیدرکه شیئک
اوزرینه حمل اولنور ای شیء هو فی جوهره
سؤالنک جوابنده ناطق کبی حساس کبی کلی جمیع
کلیاته شاملدر یحمل علی الشیء فی جواب
ای شیء هو دیمکله نوع وجنس وعرض عام
خارج اولدیلر زیرا نوعله جنس ای شیء هو
سؤالنه جواب اولامزلر بلکه ما هو سؤالنه
جواب اولورلر عرض عام خود اصلا جواب اولمز
اولامز فی جوهره دیمکله خاصه خارج اولدی
زیرا بو خاصه ای شیء هو فی عرضه سؤالنه
جواب اولور همان بو فصل دخی جنس کبی یا قریبدر

یاخود بعید دُر زیرا اگر فصل ماهیتی
جنس قریبنده اولان مشارکاتندن تمییز
ایدجك اولورسه فصل قریب اولور ناطق کبی
ماهیت انسانیه ایچون زیرا بو ناطق انسانی
(فرس کبی) جمیع مشارکات حیوانیه سندن تمییز ایدر
واگر فصل ماهیتی جنس لکنده اولان مشارکاتندن
تمییز ایدجك اولورسه اول وقت فصل بعید اولور
حساس کبی ماهیت انسانیه ایچون زیرا بو حساس
انسانی جمیع مشارکات جسم نامیدن شجر کبی
تمییز ایدر خاصه شیله تعریف ایدنلر تعریف رسمی ایله
الخاصة کلیة مقولة علی افراد حقیقة

واحدة فقط قولا عرضيا یعنی خاصه بر کلی
دُرکه حقیقت واحده نوك افرادینه مقول اولا
قول عرضی ایله یعنی عرضی اولوب مقول اولمسیله
مقولة علی ما تحت حقیقة واحدة دیمکله
جنسله عرض عامی خارج اولدیلر قولا
عرضیا دیمکله نوعله فصل خارج اولدیلر بو خاصه
دخی ایکی نوع دُر بیری خاصه لازمه دُر وبریسی
دخی خاصه مفارقه دُر خاصه لازمه اولدرکه
ماهیتدن خارج اولا دخی اندن انفکاکی
ممتنع اوله ضاحك بالقوه کبی ماهیت انسانیه
ایچون خاصه مفارقه اولدرکه ماهیتدن

خارج اولادخی اندن انفکاکی ممکن اولا
ضاحك بالفعل کبی انسانیچون عرض عامی
شیله تعریف ایدلر **العرض العام کلی مقول**
علی ما تحت حقایق مختلفة قولا
عرضیا یعنی عرض عام بر کلیدر که حقایق
مختلفه نك افرادینه مقول اولا قولا عرضی ایله
علی ما تحت حقایق مختلفة دیمکله نوع فصل
خاصه خارج اولدیلر و قولا عرضیا دیمکله
جنس خارج اولدی زیرا جنس اگرچه حقایق
مختلفیه مقول اولور لیکن قول عرضی ایله دکل
بلکه قول ذاتی ایلەدر بو عرض عام دخی خاصه

کبی یا لازمدر یا مفارقدر عرض عام لازم
اولدرکه ماهیتدن خارج اولا و اندن
انفکاکی ممتنع اولا ماشی بالقوه کبی ماهیت
انسانیه ایچون عرض عام مفارق اولدرکه
ماهیتدن انفکاکی ممکن اولا ماشی بالفعل
کبی انسان ایچون والله اعلم بل کلکم تحقیق بر شی
بر شیدن منفك اولمسه اول که شیئه ملزوم
دیرلر صکره غی شیئه لازم دیرلر لازم ملزومدن
آیرلمسنه لزوم و ملازمه دیرلر لازم دخی ایکی
درلودر بری لازم بیندر و بری دخی لازم
غیر بیندر لازم بین اولدرکه ملزومك

تصوّريله لازمك تصوّري جزم باللزومده
يعني لازمك ملزومه حمل اولنسنده كفايت اولنه
شئ آخره يعني دليله احتياج اولنميه مثالي
انقسام بمتساويين كبي اربعه يچون مثلا
ماهيت اربعه ملزومدر انقسام بمتساويين
تصوّر اولنسه البته عقل اربعه متساويين
منقسمدر ديو حكم ايلر دليله احتياج اولنمز
لازم غير بيّن اولدركه ملزومك تصوّريله لازمك
تصوّري جزم باللزومده كفايت ايتميه بلكه شئ
آخره احتياج اوله شكل مثلثك زواياسي
ثلثك قائمتينه تساويسي كبي زيرا مثلث

لازم غير بين بونك عكسيدر يعني لازم بين غير

كه خطوط مستقيمه ثلثه احاطه اودن شكلدر
ملزومدر بونك زواياي ثلثك قائمتينه مساوي
اولمسي اكه لازمدر پس تجّن مثلث تصوّر
اولنسه وزواياسنك تساويسي دخي تصوّر
اولنسه بوايكي تصوّر جزم باللزومده يعني
مثلثك زواياي ثلثي قائمتينه مساويدر
ديو حكمده كفايت ايتمز بلكه برهان هندسيه
احتياج اولنور ودخي بلمك كركدركه لازم
بيّن دخي ايكيدر اولدر بري لازم بيّن عامدر
بري دخي لازم بيّن خاصدر لازم بيّن عام
اولدركه تصوّر ملزوم مع تصوّر اللازم

جزم باللزومه کفایت ایده نتکیم ذکر
اولندیغی اما لازم بین خاص اولدوغی لکن
تصوّر ملزوم تصوّر لازمدن جزم باللزومه
کفایت ایده مثلا ماهیة اثنین ملزومدر
ضعف واحد اولمغه لازمدر پس قچن ماهیة
اثنین تصوّر اولنسه بو تصوّر ضعف واحد
اولمغك تصوّرینه لازم تصوّردر و اثنین
ضعف واحددر دیو جزمیکه جزم باللزومدر
مستلزم اولور هیچ شیء آخره احتیاج اولمز
جمله اصطلاحات منطقیه دن بریسی دخی قول
شارحدر و بوکه معرّف دخی دیرلر فالقول

الشارح والمعرّف ما یستلزم تصوّره
تصوّر الشیء او امتیازه عن کل ما عداه

یعنی قول شارح و معرّف اولنسنه دیرلرکه
انك تصوّرندن شیئك بالکنه تصوّری
لازم کله مثالی حیوان ناطق کبی اوشنده قچن
حیوان ناطق تصوّر اولنسه البته انسانك
کنه حقیقیتیله تصوّری اکا لازم کلور یاخود
شیئك جمیع ما عداسندن امتیازنی مستلزم
اوله مثالی جسم ناطق کبی اوشنده قچن
جسم ناطق تصوّر اولنسه انسانك جمیع اغیارندن
تمیزی اولور اندن صکره بلك واحد ذکر معرّف

معرَّفه عمومده وخصوصده مساوي اولمق
واجبدر زيرا شيئك كندو نفسني بلدرمك محال
اولدوغندن اوتوري معرِّف معرَّفك نفسي
اولامز ودخي عام اولان نسنه افادهٔ تعريف
دن قاصر اولدوغي جهتدن معرِّف معرَّفدن
عام دخي اولامز ودخي عقلده وجودي وندن
اقل اولدوغي اجلدن معرِّف معرَّفدن خاص
دخي اولامز عموم خصوص جايز اولميجق معرِّف
معرَّفه مباين اولامدوغي دخي ظاهردر پس
ثابت اولدي كه معرِّف معرَّفه عمومده وخصوصده
مساوي كركمش يعني هر نسنيه كه معرَّف

صادق اولورسه معرِّف صادق اولمق
لابددر وهر نسنيه كه معرِّف صادق اولورسه
دخي معرَّف صادق اولمق كركدر اكر سؤال ايد
درسك كه معرِّفه اولان شيء مانع اولمق و
مطرد اولمق وجامع اولمق ومنعكس اولمق
واجبدر پس بونلره وقت بولنورلر بز ايدرز
هر تحقيقكم معرِّف صادق اولدوغنك كلنه
معرَّف صادق اولسه اول وقت معرِّف اغيار
معرِّفي مانع اولمش اولور البته وهم مطرد دخي
اولمش اولور زيرا اطراد تلازم في الثبوتدر كه
بو تقديرجه تلازم في الثبوت دخي بولنور

ودخی هر قچنکم معرّف صادق اولدیغنک کلّیه
دخی معرّف صادق اولسه اول وقت معرّف
افرادی معرّفه جامع اولمش اولور البتّة وهم
منعکس دخی اولمش اولور زیرا انعکاس تلازم
فی الانتفایه دیرلر بو تقدیرجه تلازم فی الانتفاد دخی
بولنور **بعده** بیلمک کرکدر کم معرّف اولان نسنه
یا حدّ در یاخود رسم در حدّ دخی یا حدّ تام در یا
خود حدّ ناقص در رسم دخی یا رسم تام یاخود
رسم ناقص در لیس معرّف وقول شارح دور.
قسم اولدی حدّ تام اولدر کم جنس قریبله
فصل قریبدن مرکّب اوله حیوان ناطق کبی معرفة

انسان ایچون ودخی حدّ ناقص اولدر کم
فصل قریبله جنس بعیددن مرکّب اوله جسم
ناطق کبی تعریف انسانچون امّا بونلره حدّ
دیدکلرینه سبب اولدر کم حدّ لغتده منع در
وقتی که بونلر دخی اغیار محدودی مانع
اولدلرسه بونلره حدّ دیدلر امّا اوّلکنه
حدّ تام دیدکلرینه سبب جمیع ذاتیاتی مشتمل
اولدیغی در امّا صکره کینه حدّ ناقص دیدکلرینه
سبب جمیع ذاتیاتی مشتمل اولمدیغیدر ودخی
رسم تام اولدر کم جنس قریبله خاصّه دن
مرکّب اوله حیوان ضاحک کبی تعریف انسان

اچون ورسم ناقص ولدرکم یالکز خاصه
یله تعریفی ولا ضاحك کبی یاخود جنس بعیدله
خاصه دن مرکب اولا جسم ضاحك کبی تعریف
انسانیچون اما بونلره ده رسم دیدکلرینه سبب
اولدرکه رسم لغتده اثر در وقتی که بونلرده خی
تعریف بالخارج یعنی تعریف بالاثر اولدلرسه
بونلره رسم دیدلر اما ولکنه رسم تام دیدکلرینه
سبب جنس قریبله فصل قریبه مشابه برامردن
مرکب اولدیغی جهتدن حد تامه مشابهتیدر
اما صکره کنه رسم ناقص دیدکلرینه سبب رسم
تامك بعض اجزاسی ناقص اولدوغیدر

جمله اصطلاحات منطقیه دن
بری دخی قضیه در القضیة
قول یصح ان یقال لقایله انه
صادق فیه او کاذب یعنی قضیه
بر مرکب درکه قایلنه بو سوزنده یکرچکدر
یا یلاندر دیمك صحیح اوله مصنفك قول
دیدوکی مرکبات تامه یه و مرکبات ناقصه یه
شامل اولدیغی اجلدن جنس در یصح لقایله
انه صادق فیه او کاذب فیه دیدوکی فصل
در مرکبات ناقصه ودخی انشائیاتی امرلر
نهیلر واستفهاملر کبی سنلری اخراج

أتدكي اجلدن فصل در بو قضيه ايكي قسم
اوزرينه منقسم در بر قضيۀ حمليه در و بري
دخي قضيۀ شرطيه در قضيۀ حمليه اولدركه
طرفين مفردين اولالر بو دخي يا موجبه در
يا خود سالبه در زيرا اگر محمول موضوع در
ديو حكم اولنسه موجبه در مثالي زيد كاتب كبي
واگر محمول موضوع دكل ديو حكم اولنسه قضيه
سالبه در مثالي زيد ليس بكاتب كبي اگر درسك
كه موضوع محمول نه در بز ايدرز كه قضيۀ
حمليه نك جزء اولنه موضوع درلر
جزء ثانيسنه محمول درلر اما قضيۀ شرطيه

اولدركه طرفين مفردين اولميالر بلكه مركبين
اولالر بو دخي ايكي قسم اوزرينه در بري قضيۀ
شرطيۀ متصله در بري دخي قضيۀ شرطيۀ
منفصله در قضيۀ شرطيۀ متصله اولدركه
انده بر قضيه نك صدقيله يا خود لا صدقيله
قضيۀ اخرينك صدقي تقدير نجه حكم اولنه
مثالي ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود
كبي بو شرطيۀ متصلۀ موجبه مثالي در
اما شرطيۀ متصلۀ سالبه مثالي ليس ان كانت
الشمس طالعة فالنهار موجود كبي در اما
قضيۀ شرطيۀ منفصله اولدركه ايكي قضيه نك

آراسنده تنافیله حکم اولنه اگر ایجاب بونندن
قضیتین آراسنده تنافیله حکم اولنورسه قضیهٔ
شرطیهٔ منفصلهٔ موجبه اولور مثالی العدد
اما زوج او فرد کبی و اگر سلب بونندن تنافی
حکم اولنجق اولورسه قضیهٔ شرطیهٔ
منفصلهٔ سالبه اولور مثالی لیس اما ان
یکون الانسان اسود او کاتبا بلکل کم
قضیهٔ حملیه درت نوعدر بری حملیهٔ شخصیه در
مهمله‌در و بری دخی حملیهٔ طبیعیه در
قضیهٔ حملیهٔ شخصیه اولدرکه موضوعی
شخص معین اوله بو دخی یا موجبه در زید کاتب

وبری دخی حملیهٔ مخصوصه‌دن در [illegible]

کبی و یاخود سالبه در مثال زید لیس
بکاتب کبی قضیهٔ حملیهٔ محصوره اولدرکه
موضوعی شخص معین اولمیه بلکه کلی اوله ودخی
آنده حکم افراد موضوع اوزرینه اوله لکن شول حالده
که اول افرادک کلیه‌دن وجزئیه‌دن کمیتی
معلوم اولمش اوله بس بو دخی درت قسم
اولمش اولور بری موجبهٔ کلیه در و بری دخی
سالبهٔ کلیه در و بری دخی موجبهٔ جزئیه در
و بری دخی سالبهٔ جزئیه در موجبهٔ کلیه
اولدرکه حکم ایجابیله کل افراد موضوع اوزرینه
واقع اوله مثالی کل انسان کاتب کبی سالبهٔ

کلیه اولدیغی کل افرادی اوزرینه سلبله حکم
واقع اوله مثالی لا شئ من الحجر بانسان
موجبه جزئیه اولدیغی بعض افرادی اوزرینه
ایجابله حکم اوله مثالی بعض الانسان کاتب
کبی سالبه جزئیه اولدیغی بعض افرادی اوزرینه
سلبله حکم واقع اوله مثالی بعض الانسان
لیس بکاتب کبی و قضیه حملیه مهمله اولدیغی
اندر که حکم افرادی موضوع اوزرینه اولمش اوله
لیکن کلیة دن و جزئیة دن کمیة افراد
موضوع بیان اولنمیه بو دخی یا موجبه در
الانسان فی خسر کبی و یا خود سالبه در

مثالی الانسان لیس فی خسر کبی اما قضیه
طبیعیه اولدیغی اندر که حکم افرادی موضوع
اوزرینه واقع اولمیه بلکه نفس مفهوم و
طبیعت موضوع اوزرینه واقع اوله مثالی
الانسان نوع کبی معنیسی مفهوم انسان
نوع در دیمکدر و دخی بیلمک واجبدر که
قضیه شرطیه متصله نک جزء اولنه مقدم
دیرلر و جزء ثانیسنه تالی دیرلر بو ایکی قسم
اوزرینه در بری لزومیه در و بری دخی اتفاقیه
در قضیه شرطیه متصله لزومیه اولدیغی
اندر که تالی نک صدقیله یاخود لا صدقیله

على تقدير صدق المقدم حكم اولنه بينهما
بر علاقه دن اوتوري مثالي ان كانت الشمس
طالعة فالنهار موجود كبي اوشده بونده
بين المقدم والتالي لزومله حكم علاقه دن اوتوري
دركه اول علية در ودخي قضية شرطية
متصله اتفاقيه اولدركم آنده تالينك صدقيله
يا خود لا صدقيله على تقدير صدق المقدم
حكم اولنه لكن بينهما بر علاقه دن اوتوري
اولميه مثالي ان كان الانسان ناطقا فالحمار
ناهق كبي وشده بونده ناطقيه انسانله ناهقيه
حماره اراسنده علاقه معدوم در بلكه بو حكم

على سبيل الاتفاق در ودخي قضية شرطية
منفصله اوچ نوع در بري منفصله حقيقيه
در وبري منفصله مانعة الجمع در وبري دخي
منفصله مانعة الخلو در منفصله حقيقيه اولدر و
كه قضيتين اراسنده صدقده دخي وكذبده
دخي تنافيله حكم اولنه مثالي العدد اما فرد
او زوج كبي وشده بونده زوجيه وفرديه
كه اراسنده تنافيله حكم اولنمشدر مانعة الجمع اولدر
قضيتين اراسنده صدقده تنافيله حكم اولنه
فقط مثالي هذا الشيء اما شجر او حجر كبي وشده
حكم بالتنافي همان صدقده در انجق اما مانعة

الخلوا اولدركم قضيتين اراسنده كذب ده تنافله
حكم اولنه فقط مثالی زيد اما ان يكون في
البحر واما ان لا يغرق اوشبونن حكم بالتنافي
همان كذب ده در يعني زيد بحرده اولميه وهم
غرق اولميه اراسنده تنافله حكم اولنمشدر
جمله اصطلاحات منطقيه دن بري دخي
تناقضدر التناقض اختلاف القضيتين
بالايجاب والسلب بحيث يقتضي
لذاته ان يكون احديهما صادقة
والاخرى كاذبة يعني تناقض ايكي قضيه
نك اراسنده ايجابله دخي سلبله اختلافدرلر

برجهتله كه اول اختلاف لذاته برينك صدقي
وبرينك كذبني مستلزم اوله مثالی زيد كاتب
وزيد ليس بكاتب كبي شول قضيتين كه
آرالرنده تناقض واقع اوله اگر مخصوصتين
اولسه لر تناقض متحقق اولمز الا سكز وحدت
بولنمينجه اولكيسي وحدت موضوعدر زيرا اگر
موضوعده بر اولمزسه تناقض اولمز مثالی
زيد قايم وعمرو ليس بقايم كبي ايكنجيسي
وحدت محمولدر زيرا اگر محموللرنده اختلاف
اولسه تناقض بولنمز مثالی زيد كاتب
وزيد ليس بشاعر كبي اوچنجيسي وحدت زمان

درزیرا اکر زمانده مخالف اولسه لر تناقض
بولنمز مثالی زیدٌ قائمٌ لیلاً و زیدٌ لیس
بقائمٍ نهاراً کبی دردنجی سی وحدت مکان
در زیرا اکر مکانده دخی اختلاف اولسه
تناقض بولنمز مثالی زیدٌ قائمٌ فی الدار زیدٌ
لیس بقائمٍ فی السوق کبی بشنجی وحدت
اضافتدر زیرا اکر اضافتده مخالفت و اولسه
تناقض متحقق اولمز مثالی زیدٌ ابٌ لعمرٍو
و زیدٌ لیس باب لبکرٍ التنجی سی وحدت قوة
و فعلدر زیرا اکر قوة ده و فعلده اختلاف
اولسه تناقض بولنمز مثالی الخمر مسکرٌ بالقوة

والخمر لیس بمسکرٍ بالفعل کبی یدنجی سی وحدت
کلیة و جزئیة در زیرا بونلرده دخی اکر
اختلاف اولسه تناقض بولنمز مثالی بعض
الزنجی اسود و بعضه لیس باسود سکزنجی سی
وحدت شرط در زیرا اختلاف شرط اولسه
تناقض بولنمز مثالی الجسم مفرق للبصر بشرط
کونه ابیض و الجسم لیس بمفرق للبصر بشرط
کونه اسود و دخی بلمک واجبدر که اکر
قضیتین مخصوصتین اولمسه لر بلکه
محصورتین اولسه لر بریسی تحقیق موجبه
کلیة اولسه ایله کرکدر که بری سالبه جزئیه اوله

واكر سالبهٔ كليه اولسه بری دخی موجبهٔ
جزئیه اوله زیرا موجبهٔ كلیه نك نقیضی
سالبهٔ جزئیه در مثالی كل انسان حیوان
وبعض الانسان لیس بحیوان ودخی سالبهٔ
كلیه نك نقیضی موجبهٔ جزئیه در مثالی لا شیء
من الانسان بحیوان وبعض الانسان لیس
بحیوان جملهٔ اصطلاحات منطقیه دن بری
دخی قیاس در بلكم مطلب اعلی ومقصد
اقصی علم منطقدن قیاس در **القیاس**
قول مؤلف من اقوال متی سلمت
لزم عنها لذاتها قول آخر یعنی قیاس

بر مركب در كه بنجه اقوالدن تألیف اولنه
نه وقت كم تسلیم اولنسه انك ذاتنه قول آخر
لازم كله مثالی العالم متغیر وكل متغیر
حادث كبی وشده بو بر مركبدر كه ایكی قضیه
دن تألیف اولنمشدر نه وقتكم بو ایكی قضیه
تسلیم اولنسه البته بونلرك ذاتنه قول آخر
لازم كلور كه العالم حادث در بلكم مقدمه
لرك آراسنده مكرر اولان امر متغیر كبی مطلوبك
طرفین آراسنده واقع اولدیغی اجلدن حد
اوسط درلر ودخی مطلوبك موضوعنه
عالم كبی اكثر حالده اخص اولدیغی اجلدن عالم

كبی حد اصغر در دیرلر زیرا اخص اولان افراد
یوندن اقل اولور و دخی مطلوبك محمولنه
حادث كبی اكثر حالده اعم اولدیغی اجل
دن حد اكبر دیرلر زیرا اعم اولان نسنه
افرادی یوندن اكثر اولور و دخی مقدمتین
دن شول كه حد اصغری مشتمل در العالم متغیر
كبی اكا صغری دیرلر و شول مقدمه كه حد اكبری
مشتمل در كل متغیر حادث كبی اكا كبری دیرلر
و دخی صغری نك كبرایه ایجابده و سلبده و كلیه
ده و جزئیه ده اقترانه قرینه و ضرب دیرلر
و دخی صغری نك كبرایه اقترانندن حاصل

اولان هیئة شكل دیرلر اشكال درت در بری
بری شكل اولدر بو اول شكلدر كم انده حد
اوسط صغری سنده محمول و كبری سنده
موضوع اوله مثالی كل ج ب وكل ب ا
ج ا وبری دخی شكل ثانیدر بو اول شكلدر كه
انده حد اوسط صغری سنده دخی و كبری سنده
دخی محمول اوله مثالی كل ج ب ولا شیء من
ا ب فلا شیء من ج ا وبری دخی شكل ثالث
در بو اول شكلدر كم انده حد اوسط صغری
سنده دخی و كبری سنده دخی موضوع
اوله مثالی كل ج ب وكل ج د فبعض

ب د ویری دخی شکل رابع در بو اول
شکلدرکه انده حد اوسط صغریده موضوع
وکبریده محمولدر اولا امثالی کل ج ب
وکل آ ج فبعض ب آ بو درد شکلک
اچنده طبعه قریب اولان بدیهی الانتاج
اولان شکل اولدر باقیسی طبعدن بعید
در انوکچون درکه انلر شکل اوله ردّ
اولمینجه نتیجه ورمزلر ودخی بلمک کرکدر
که قیاس ایکی نوعدر بری اقترانیدر وبری
دخی استثنائیدر بو ذکر اولنان اشکال
اقترانیده بولنورلر اکر دینلسه که قیاس

اقترانی نیه درلر واستثنائیه نه در بز ایدرز
که قیاس اقترانی اولدرکه انده نتیجه نک عینی
یاخود نقیضی بالفعل مذکور اولمیه وقیاس
استثنائی اولدرکه انده عین نتیجه
ویاخود نقیض نتیجه بالفعل مذکور اوله مثالی
ان کان هذا جسما فهو متحیز لکنه جسم
ینتج انه متحیز اوشده متحیز بعینه قیاسده
مذکوردر او لکنه لیس بمتحیز ینتج انه لیس
بجسم اوشده لیس بجسم دیدوکی نقیضی
انه جسم در بو مذکوردر قیاسده بو استثنائی
دینلدوکنه سبب حرف استثنایه مشتمل

اولدیغی دردنجیسی اکه قیاس اقترانی دیدکلریدر
حدود بری برینه مقترن اولدقلریدر جمله
اصطلاحات منطقیه دن بری دخی برهان
در البرهان قیاس مؤلف من مقدمات
یقینیة لانتاج الیقین یعنی برهان
اول قیاسدرکه مقدمات یقینیه دن مرکب
اوله الیقین هو اعتقاد الشیء بانه
لا یمکن ان یکون الا کذا مطابقا
للواقع غیر ممکن الزوال یعنی یقین
دیو شیئه اعتقاد ایتمکه درلر بو وجهله که واقعه
مطابق اولا زوالی ممکن اولمیه اکر دربو یقینیات

یدی نوع در بنا ایدرلر که کتب منطقیده ذکر
اولنان التی نوع در بری اولیات در بو اول
قضیه لردرلرکه عقل انی حکم ایدر مجرد
تصور طرفینله مثالی الواحد نصف الاثنین
کبی والکل اعظم من الجزء کبی بر کیسه که
بونلرده تصور اطراف قلیسه البته حکم ایدر
شیء آخره احتیاج اولمز وبریده دخی مشاهدات
در بو اول قضیه لردرکه حواس ظاهره دن وباطنه
دن بری سببیله عقل حکم ایده مثالی
الشمس مضیئة والنار محرقة و
دخی ان لنا خوفا وغضبا بری دخی

مجربات دربو ولر قضایادر که تجربه کرر سببیله
عقل حکم ایدر مثال السقمونیا مسهل
الصفراء و بری دخی حدسیات دربو شولر
قضایادر کم عقل جزم حکم ده تکرر مشاهده یه
محتاج در مثال نور القمر مستفاد
من الشمس لاختلاف تشکلاته النوریه
بحسب اوضاعه لاختلاف اوضاعه
من الشمس قربا و بعدا و بری دخی
متواترات دربو شولر قضایادر که جمع کثیر
کم کذب اوزرنه اتفاق لری محال اوله انلردن
استماع سببیله عقل حکم ایده مثالی

محمد علیه السلام ادعی النبوة
واظهر المعجزة فی یده و بری دخی شولر
قضایادر که قیاساتی بله سنه دربو ولر قضایا
در که عقل ذهنده حاضر اولان وسط سببیله
تصور طرفین قلدقدن صکره حکم ایده مثالی
الاربعة زوج بسبب وسط حاضر فی الذهن
وهی الانقسام بمتساویین اگر دیرسک کم
وسط نه دربز ایدرز که وسط شول سنه
در که لانه دیه قوشله حاصل کلام و وسط
دلیل در جمله اصطلاحات منطقیه
دن بری دخی جدل در جدل شول قیاس

درکه مقدمات مشهوره دن مرکب اوله
شول حالده که غرض اول مقدماتک ترتیبنده
الزام خصم اوله بونک بر نوع خطابتدر بو
شول قیاسدرکه شخص معتقددن قبول اولنن
مقدماتدن تألیف اولنه یاخود مقدمات
مظنونه دن تألیف اولنه اگر دیرسک که بونک
کبی قیاسی تألیف اتمکدن غرض نه در بز ایدرز
کم خلایقی کندولره منفعتلو اولان نسنه
لره ترغیب اتمکدر نتکم خطبا و وعاظ
ایدرلر و بونک بر نوعی دخی شعردر بو شول
نفس انسانیه بسط کتورن یاخود انقباض

کتورن مقدماتدن تألیف اولان قیاسدر
مثالی الخمر یاقوتة سیالة والعسل مرة
و بونک بر نوع دخی مغالطه در بو شول
قیاسدرکه حقه شبیه یاخود مشهوره
شبیه مقدمات کاذبه دن مرکب اوله یاخود
مقدمات وهمیه کاذبه دن مرکب اوله غلط
دخی یا جهة صورة دن حاصل اولور مثالی
دیوارده و زرده بر یازلمش صورة ایچون بزم
دیدوکمز کبی انها فرس وکل فرس صهال
نتیجه ویررکه ان تلک الصورة صهالة و یا
خود جهة معنیدن حاصل اولور مثالی

كل انسان وفرس فهو انسان وكل
انسان وفرس فهو فرس نتيجه ويردكه
بعض الانسان فرس ولكن بو قياسك
انواعي كه ذكر اولدي معتبر برهان در فقط

خاتمة الكتاب علم كلامدن فوايد
شريفه بيانندهدر بلكه علم كلامڭ بحث
اولنان مباحثنده ذات واجب الوجوددن
بحث اولنانلردن معتبر يا ولمدوغي جهتندن
بعضلره متعلق اولان سؤاللردن كتورلدي
اگر سؤال ادرسڭ كه واجب الوجود
اولدركه آنڭ ذاتي وجودينه سبب اوله نتكم

بيان اولندي پس ذات وجوده سبب
اولجق البته اول امردن موجود كرك
تاكه وجودي ايجاد ايده زيرا معدوم اولان
نسنه سبب اولامز ايله اولسه وجود متقدم
كه ذات وجودي در بوندن خالي كلدركه
وجود متأخر كه مسبب در عيني اولا باخود
غيري اولا اگر وجود متقدم وجود متا خرك
عيني اولسه تقدم شي على نفسه لازم
كلور يعني شي كندو نفسندن اولدين
بولنمق لازم كلور بو خود محالدر واگر
وجود متقدم وجود متأخرك غيري اولسه

شیئی ایکی کره موجود اولمق لازم کلور بو
دخی محالدر بز جواب ویروب ایدرز کم ذات
من حیث هی هی یعنی نه موجود و نه معدوم
اولمسی اعتباریله وجودینه سببدر پس نه
تقدم شیء علی نفسه و نه ایکی کره موجود
اولمق لازم کلور پس انک ذاتی واجب الوجود
اولدی و انک نظیری مستلزم فساد
اولدی و غیری ممتنع اولدی اما ممکنلک
وجودی منفعتلو و عدمی مضر اولدیسه
وجودی دخی عدمی دخی
ضروری اولدی

